

~~Handwritten text, possibly a recipe or medical instruction, including phrases like 'Diligenter percuta' and 'si fiat massa in dno per'.~~

Liber
Bibliothecæ Academicæ Halensi
a
CHRISTOPH. ERNEST. CONONE,
Med. Doct. & Practico
Berolinensi,
TESTAMENTO DONATUS.
1729.

Æ. 24

For

est i...
can...

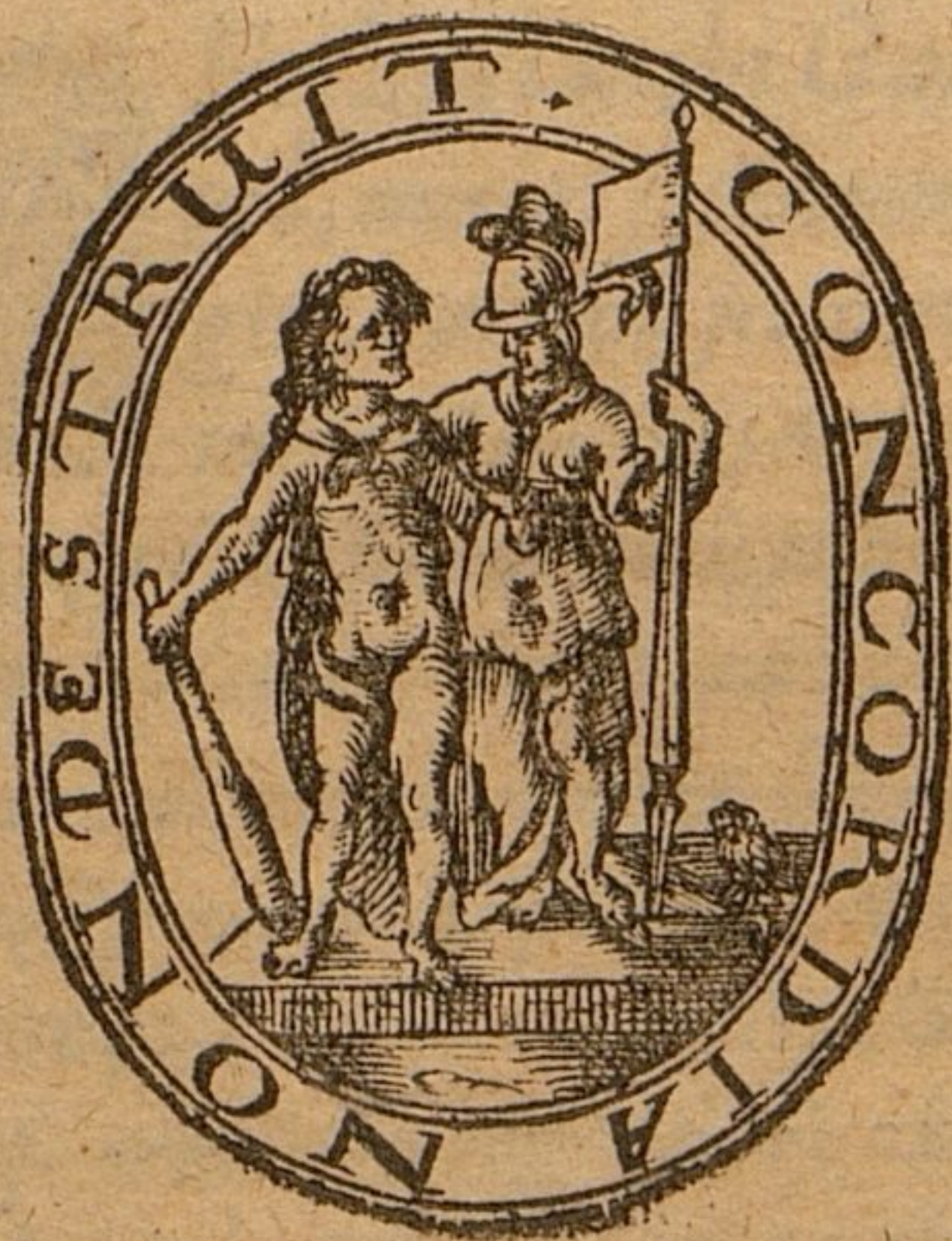
CASP. HOFMANNI

DE

USU CEREBRI,
SECUNDUM ARI-
STOTELEM,
DIATRIBA.

AD DN.

D. GREGORIUM HORSTIUM
V. CL.

16

19.

LIPSIÆ,

Impensis ELIÆ REHEFELDI
& JOHANNIS GROSII.

CASPAR HOFFMANNI

LIBRI GERMANICI

SECUNDUM ALPHABETUM

STUTTIENSEM

DIA TRIDUA

AD USUM HORTENSII

18.

Impensis Bibliop. Henrici
& Johannis G. G. G.

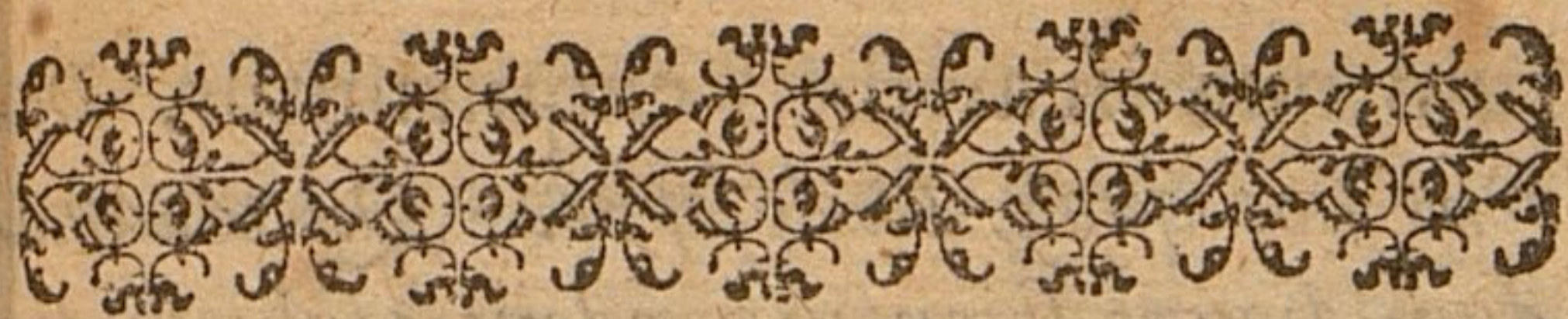

MI
S

os, i
Ut
Pa o
τέλ
tis
Et
γ
won
det

CASP. HOFMANNI
IN DIATRIBAM
SUAM DE USU CEREBRI
secundum Aristotelem,

PRÆFATIO.

ad

D. D. GREGORIUM
HORSTIUM, V. CL.

*Erſanti mihi Galeni ſcri-
pta, mirari ſepenumero conti-
git, cur tam frequenter agat
in Ariſtotelem, Archigenē, ali-
os, in iis, quæ ad finem artis nihil faciunt?
Ut enim ipſemet docet ad Thraſib. 28.
Ἡ οὐκεία τῶν τεχνῶν ἐκάστης θεωρήματα τῶ
τέλει ὁρίσσει καὶ κρίνει, propria cuiusq; ar-
tis præcepta finis terminat & iudicat.
Etc. ſeq. περὶ τῶν τεχνῶν ὁμοίως ὁ λό-
γος ἐξ ὁρίσσει καὶ κρίνει τὸ ἀπαι-
τῶν τῶν κατὰ τὰς τέχνας, ratio ſemper ſua-
det, finem eſſe normam & regulam eo-
rum.*

A 2

rum

rum, quæ in artibus exquiruntur. Do-
cent hoc quoque Philosophi. Quemadmo-
dum, dicunt, scientiæ pendent à subjecto suo
totæ, ut quidquid non attingit subjectum,
alienum sit ab illâ scientiâ: ita artes ab u-
su. Hinc adeo Gal. 1. Loc. aff. 1. 3. Loc. aff. 1.
& alibi, quæstiones Logicas, quin immo 1.
Proroh. 33. Sophisticas vocat omnes illas,
quæ ab usu discedentes artificem facere pos-
sunt quidem doctiorem, non autem peritio-
rem. V. g. Fitne visio emissionem, quod Gal.
vult, an receptionem, quod Aristoteles? Nihil
refert in Medicinâ, utrum statuas. Non e-
nim ex alterutro sequitur melior curatio
affectuum oculi. Estne dysenteria mor-
bus, an potius causa morbi? Nihil refert:
cura me. Estne lienteria symptoma læsæ a-
ctionis, an potius mutatorum excretorum? Est-
ne in ischuriâ vel dysuriâ, vel stranguria
affectus meatus urinarius, an potius causa
latet in meatu illo? Nihil planè refert. Ita,
Sitne res vocanda hoc vel illo nomine? si
non vis ita vocare, bletyri voca, aut scin-
dapson, aut darapti felapton, modo constet
dere. In eiusmodi tamen quæstionibus cur

non

non rarò occupatur Galenus? An alia dicit
ex habitu philosophico, alia ex Medico? Ita
censeo. Nam 17. Us. part. 1. distinguit usum
librorum illorum Philosophicum à Medico.
Et in tractatione ipsà, sæpè ab homine, qui
librorum illorum, Medicis præcipuè parato-
rum (quemadmodum etiam Administra-
tiones Anatomica vulgò dicta) subjectum
est, divertit ad animalia alia. Nec inju-
rià. Inquit enim Arist. 3. Polit. 8. Ἰὼ πρὸς εἰ-
κάστω μεθόδον φιλοσοφῶντι, καὶ μὴ μόνον ἀπι-
στέποντι πρὸς τὸ πράττειν, οἰκείον ἐστὶ τὸ μὴ
παρῶραν, μήδε τι καταλιπεῖν, ἀλλὰ δηλῶν
τὴν πρὸς εἰκάστων ἀλήθειαν? Ei, qui Philoso-
phi more circa methodum aliquam
versatur, neq; illa intuetur tantum, quæ
artifex aliquis intueretur: proprium
est & peculiare, nihil eorum relinque-
re, quæ ad veritatis illustrationem per-
tinent. In eundem sensum Cic. ait 3. de
Orat. Omnes artes aliter tractantur ab iis,
qui ipsarum artium tractatu delectati, ni-
hil in vitâ aliud sunt acturi, aliter ab iis,
qui eas ad usum transferunt. Si itaq; Ga-
leno licuit philosophari, atq; ita artem fa-

cere productiorem, nobis non liceat? Si Ga-
leno licuit Arist. incessere, nobis Arist. de-
fendere non liceat? Praesertim, quia utro-
biq; multa dixit Ἀφ' Φιλοτιμίας ἐν τῷ τότε
καίρῳ, per ambitionem juvenilis æta-
tis, ut fatetur de lib. propr. c. 2? Praeser-
tim, quia plerq; omnia, etiam senex, scri-
psit, & πρὸς τὴν εὐδοσίαν, non ad editionē,
sed in gratiam amicorum proficiscentium,
aut aliâ occasione, ut ib. c. 1. docet? ne factâ
quidem nominis sui inscriptione? ne rele-
ctis quidem? in aliis occupationibus? Et
in his omnibus obrepisse errores quosdam,
estne res adeò dictu impia. Fingi enim,
inquit ille, dari non potest, ὅς αὐτὸς πάντα
νοήσῃ, qui unus omnia nôrit. Non me
latet, illum l. c. δ' ἄλλ' εἰς, servos aut manci-
pia vocare, quicumq; sectæ alicui se dedunt;
non me fugit etiam, illum 8. η. τόπ. 1. dice-
re, sectarios tales, & μόνον κωφῆς, ἀλλ' ἀ καὶ
τυφλῆς, non modò surdos sed & cæcos
fieri, præ amore ducis sui; scio quin etiam
2. simpl. 1. ἐλαθερίον, liberum se vocare,
καὶ πρὸς ὅλον τὸν βίον ἀλήθειαν εἶπαι & δηκέναι, in
totâ vitâ soli veritati, non sectæ huic
vel

vel illi studuisse : non possum tamen hoc
quoque ignorare (ne de conditione humanâ
quidquam dicam , quâ de re egregium ipsius
dictum 4. sent. Hipp. 3. est, 8. η. τόπ. 1. de
Archigene) quod ipse fassus est modo , se
per et aetate Φιλοτιμώτερον , ambitiosius &
vehementius egisse contra quosdam, ὅπως
λυπέσταιο ut vexaret illos & ureret. Ita
enim sunt mortalium ingenia, inquit ma-
gnus Camerarius, ἐν τοῖς συμμίκτοις, ut
quod ab uno aliquo benè sit excogitatum,
labefactetur ab aliis ex merâ emulatione.
Atque hæc dissensionum causa adeò latè pa-
tet, ut vix sit ullus scriptor, qui non studeat
superare alios, dum exquirat ea, quæ alium
fugerint, & gestit exhibere aliquid singu-
lare, & reperire, quod reprehendat. Quæ
affectio omnibus in rebus insita est ingenio
humano, eoque ista elatio & cupiditas vehe-
mentior est, quò animi sunt excelsiores.
Laudis enim & gloria aviditas inexhau-
sta est, neque facile satiari potest in iis, qui
quâcumque in professione, arteque & scientiâ
principatum obtinere volunt. Atque occu-
pata mens hæc curâ & anxietate, nihil

aliud spectat, neque cogitat, quam ut superior sit. Itaque nonnunquam falsa, absurdaq; defenduntur, & oppugnantur simplicia, & recta, ne cedere unus alteri, aut hoc illi inferior esse videatur. Idq; est, quod Socrates ait in Phadone, non esse Philosophi, sed litigiosi. Hi enim, inquit, ortâ disputatione & controversiâ de re quapiam, non curant, qualis ea res sit, neque quid disputando explicetur: id verò cupidè agunt, ut quae proposuerunt ipsi, illa presentibus ita se habere videantur. Hac ille: quae ne frustra declamitasse dicar, agedum despiciamus, An Gal. jure in horum numero sit reponendus? De confessione oris propriâ jam dixi, ut meritò laudes hâc in parte ingenuitatem ipsius. Pluris facio senem, dicebat Scherbius, qui fateatur errorem, quam juvenem, qui contentiosè defendat falsa aut absurda. Dere ipsâ, atq; ut ne nimis longè à proposito aberremus, de principatu membrorum (quod sit nobis heic exemplū) quam non penè verniliter insultat Aristoteli ἐν τοῖς περὶ τῶν δογμάτων ἰπποκράτους καὶ πλάτωνος, in libris de sententiis (ita enim

enim Scaliger) Hipp. & Platonis? Re-
verà autem est questio in Medicinâ merè
merissimè Logica. Quod quia videbitur
quibusdam ridiculum, age consideremus
rem paucis. Aristotelis sententia est, Cor,
quia fons est caloris, quo animal subsistit,
pars est omnium maximè necessaria, & ab-
solutè princeps, quod non negat Gal. 6. Usq.
part. 7. A corde est hepar & cerebrum, il-
lud, propter alimenti confectionem, hoc
propter sensum. Neutrum autem facit
quidquam (hepar non præbet alimentum,
cerebrum non facit sensum, motumq.) nisi
communicato calore à corde. Idem autem
est, sive calorem dicas, sive calidum, sive
spiritus. Si ergò hepar sanguificat, ope ca-
loris seu spiritus à corde subministrati; si ce-
rebrum sensum & motum præbet, ope calo-
ris seu spiritus à corde subministrati: quid-
ni affecto hepate medicinam afferamus il-
li? quidni affecto cerebro medicinam affe-
ramus illi? sed ita, ut non negligamus cor?
ab hoc enim pendet ratio unionis faculta-
tum, Platoni & Gal. inexplicabilis. Galeni
sententia hac est, Cor, hepar, cerebrum, esse

A S

in

in pari dignitatis gradu, & à corde esse
facultatem vitalem dictam, ab hepate na-
turalem, à cerebro animale. Ideò affe-
cto cerebro remedia esse applicanda ipsi,
non cordi: affecto hepate, heic esse labo-
randum, non ibi: Sed ita, ne negligatur
penitus cor, quamobrem tam solliciti sunt
Practici in cognoscendo robore facultatis
vitalis ex pulsu, illiq; succurrendi cordialia
bus medicamentis. Quia igitur affecto ce-
rebro, affecto hepate, tam Arist. quam Gal.
succurrunt cerebro, hepati, sed ita, ne post-
habeatur cor: quæ causa huius belli est tan-
tum non ἀσπυοὺς, irreconciliabilis, ut
nostri homines putant? Ambitio Gal. qui
Arist. premere voluit. Quam enim hic fa-
ciebat causam sine quâ non, ille dicebat es-
se per se, ne cessisse videretur Aristoteli.
Quid autem ea res proficit in Medicinâ?
Cerebro enim affecto aut hepate, sive cau-
sæ sint per se, sive per accidens, succurren-
dum est illic. Porro, quod Gal. imponit A-
ristoteli, Quia cor sit primum sensorium,
affectis sensuum aut motus instrumentis,
cordi, non instrumentis afferenda esse re-
media:

esse
te na.
affe-
ipfi,
labo-
atur
i sunt
ltatis
diabiz
to ce.
Gal.
post-
tan-
s, ut
qui
e fa-
t es-
teli.
nã è
au-
ren-
A-
um,
tis,
re-
ia:

media: calumnia est. Cor enim est pri-
mum sensorium, quatenus sine calore cor-
dis cerebrum non sentit, aut movet: Cere-
brum autem est instrumentum, abs quo
non sentit, ob causam in hac Diatriba ex-
plicandam. Cerebro itaq; seu instrumento
affecto: cur medicina illi non detur? Do-
labra si non dolet, ob retusam aciem, ob
ferrum nimis absconditum, ob ferri ejus-
dem mollitiem: corrigit artifex vitium.
Eodem modo de hepate. Si enim sanguifi-
catio illius sit lesa, cur illi non feramus
suppetias? Patet ex his, ni fallor, quod pro-
bandum mihi fuerat, Questionem esse Lo-
gicam. Utroq; enim itinere venio ad eun-
dem scopum. Ut haectenus frustra laboravit
Galenus. At quia suaviloquentia Plato-
nica illum tenuit adeo, ut ipsius Philoso-
phiam sectari mallet, quam Aristotelis,
quid attulit, quo Aristot. argumenta re-
futavit? Si, inquit ille I. de Anima 5. t. 90.
anima est partibilis τὴ δὴ ποτε σὺν ἑξὶ τῶν
ψυχῶν, quid facit ut sit una? Ad hoc
quidem (ut de aliis non dicam) in eter-
num non respondebit. Quod si calorem
cordis

cordis attulerit, in quem inclinatur 6. Us.
part. 7. accipiam testimonium cum gratia-
rum actione, quippe quod vel ideò magni-
faciendum est, quia profectum est ἀπὸ τῆς
καταγνησόμενης ὑπὸ τῆς ἀληθείας, ab eo,
quem ipsa veritas coëgit id dare, ut lo-
quitur 5. Sent. Hipp. 4. Nimirum, ubi ani-
ma est, ibi quoque commune ipsius instru-
mentum est, quod inde in omnes partes se-
se diffundit, Ast in corde hoc est. Fateri
hoc cogitur ob Adrasteas legem, cujus me-
minit eodem 6. Us. p. 12. & 13. de cerebro,
seu spiritibus animalibus, quorum οὐκείων
ὄλῳ, propriam materiam ait esse vita-
les, è corde sublatas, 9. Us. part. 4. & alibi.
Unde sic infero, si cerebrum absque corde
non potest præesse rebus suis: quomodo in
pari cum corde dignitate est? Memini, &
cum pudore dico, magnum quendam vi-
rum in publicâ super hoc negotio disputa-
tione tantoperè his & aliis stringi, ut dice-
ret, Non est nobis cura, quid dicat Aristo-
teles, apud Gal. est ita. O senex veneran-
de, si Philosophum vis agere, oportet Philo-
sophis respondeas! Quod si non potes, cur
tam

tam turpiter imponis studiosis tuis? Quan-
tò sapientius illi, qui cum Averroë, Avicen-
nâ, Villanovano, aliisq; dicunt. Veritas
philosophica est, quam Arist. docet: at quia
Gal. sententia Medico non obest, sectamur
illam! Habet enim subjectum operationis,
non demonstrationis, ut postea dicam.
Quòd si omninò volent, potius, quàm lites
sequar, dabo etiam hoc illis, Utiliorē esse
Medicis sententiam Gal. quàm Aristotelis.
At si pertendere volent, verã quoq; esse
Gal. sententiam, hoc est, adequatam cum
re, 6. Sent. Hipp. 5. (hac enim non comme-
ant vicissim) pugnabo, quam diu possum.
Nempè enim vicina sunt facultates, Philo-
sophia & Medicina, ut de altera in alteram
facilis sit transitus. Quòd si aliquando cum
bono Deo prodierit nobis Hercules aliquis,
qui Medicinam ab omnibus spinis Philoso-
phicis perpurgarit: hunc ego sequar luben-
tissimè, tanquam Deum aliquem terrestrē.
Interim, quam diu cum Galeno, qui ista
miscuit, negotium nobis est, ticebit, spero,
in his talibus liberè versari. Et quia Ari-
stotelem ille laceffere voluit in doctrinâ de
usu

usu cerebri; non pauci autem alii ante me
viderunt, quòd fiat summo Philosopho in-
juria, & tantò quidem major, quòd vicini-
res sunt sententiæ, si non ipsissima: libuit
mibi ista producere denuò in lucem, & op-
ponere illis, qui putant, Galenum nimis et-
iam molliter tractasse Aristotelem. Cujus
rei ὑποτύπωσις, subfigurationem, cum ad-
te, Cl. Horsti, misissem nuper, ut scirem, quid
tibi eâ in re mentis esset: tantum abest ut
improbâris, ut etiam stimulum subdideris,
pauca illa & obscuriora diligentius exco-
lendi. Quo ipso cum Diatribam hanc quasi
tuam feceris, debui illam ad te ablegare.
Ablego igitur nunc, & rogo, non ut de-
fendas illam contra vitilitigatores, aliosq;
malevolos (quorsum enim tantam tibi mo-
lestiam! & in re tantum non ad oblecta-
tionem solam factâ! has enim Græcorum
esse Ἀγροῦ. Εὐαί, docuit me summus vir, Ca-
saubonus) sed ut patiaris illam arrhabo-
nem esse amicitie nostræ, jam paucis annis
sincerè cultæ, colendæq; deinceps, quamdiu
Deus voluerit nos in hoc vitæ stadio curre-
re. Ille faxit, ut & hoc, & omnia alia,
que

nte me
ho in
icinio
libuit
& op
nis et
Cujus
im ad
quid
est ut
ideris,
exco
quasi
re.
ut de
liosq
i mo
ecta
um
Ca
abo
nnis
ndiu
irre
lia,
que

qua in vocatione nostrâ prestamus, cedat
in ipsius laudem, & emolumentum proxi
mi. Bene & feliciter vale, Vir clarissi
me, & me, quod facis, ama. Altorfii
Noricorum Cal. Novemb. anni
Jubilai 1617.

C L. V.

D. CASP. HOFMANN O,
MEDICO ET PROFESSORI
ALTORFINO.

TE verò genitum parvi intuma visere Mundi,
Cumq̄ suis totum partibus edere opus!
Pregnantem variâ lustravimus arte Lienem,
Quem novus implēsti nuper Aristoteles.
Nunc genio ingressus prægnantem Palladis arcem,
In capite Hercæi deliciare Jovis.
Heic sensus querens cum sensu providus omnes,
Divinas cerebri mente revolvis opes.
Cum magno ut paritas Stagyritæ heic magna Gale-
no est,
Sic meritis veniet gloria magna tuis.

CASPAR CUNRADUS,
Ph. & Med. D. Breslæ.

PRO.

PROOEMIUM.

SI autoritas veterum tantū apud nos esset, quanti meritō esse debebat: longē alia erat ineunda docendæ & discendæ Medicinæ ratio. Quo enim tempore, ut ex Gal. discimus 2. Ex. Anat. I. erat ars nostra in possessione familiæ Asclepiadarum, cum de manu in manus traderetur *τοῖς ἐν γένει, liberis duntaxat*: pueri domi exercebantur, ut in alijs, sic præcipuè in Anatomicis. Postea verò quàm visum est illis, cum alijs etiam communicare *ἔξω τῷ γένει, extra familiam*, ii verò essent jam viri, quos virtutis nomine colebant: simul & periit mos ille, & ars ipsa cœpit infelicius doceri. Tum, ut ab Arist. qui ex eadem familiâ fuit, habemus 3. Polit. 7. vel II. triplex est factus Medicorum ordo. Qui enim antiquo more fuerant eruditi, dicebantur *πεπαιδευμένοι, à puero instituti*. Reliqui, sive ob artis difficultatem, sive quod non omnes pariter essent affecti erga vulnera & ulcera: secessionem fecerunt. Alii enim vocati sunt *ἀρχιτεχνίται, quod architectorum & imperatorum more nihil manu agerent*

B ipfi,

Vide Vari
lect.

ipsi, sed consilio tantum adessent aegris.
Alii *δηροεργοί*, qui manum admoverent, vel
medicamenta componendo, vel secando,
vel emplastra, unguentaq; applicando, vel
alia deniq; agendo. Hunc morem ex par-
te obtinuisse Romæ suo seculo Gal. scribit
6. Meth. 6. quanquam in Asiâ unus ageret
omnia. Ego verò huc attuli, ut causam di-
cerem ἀπειθείας, inscitiae nostræ, vel ideò la-
tius parentis, quia Anatomica non tantum
negligimus in juventute, sed & postea non
discimus rectè atq; ordine. Quæ enim
puerili illi exercitio successisse videri po-
test *παιδαγωγία*, præexercitatio in aliis anima-
libus, à Gal. laudata 3. Ex. Anat. 5. & iterum
1. 6. c. 1. adeò hodiè obscura est, ut plerique
indignam æstiment, cui horam unam aut
alteram tribuant. Quare cùm subito ir-
rumpant in hominem, accidit illis, quod
Romanis Medicis in bello Germanico seu
Marcomannico (interfuit autem Gal. pri-
mæ Imp. profectio, quæ peste fuit disje-
cta, ut testatur de Libr. c. 2.) contigisse scri-
bit Gal. 3. n. γρ. 2. ut nihilo plus discant, quàm
coqui. ἢ μὲν γὰρ τῶν ἐμπειρικῶν καὶ ἀπειθειῶν, αἰα-
τουή, addit, λήρης ὅτι μακρὸς, ὁμοῦ τὰς ἀνατο-
μικαῖς αἰξίν ὀλοχοίνοις ὀξείαις ἐτι δὲ ληρωδισέρε-
ταύτης, ἢ διὰ τῶν ἀνατομικῶν συγγραμμάτων μάθησις,
ἐοικῆα τοῖς καὶ πῶς παροιμίαν λεγομένην ἐν βιβλίῳ
κυβερνήταις. Quæ hæc intelligo. Empiricorum enim

ANA

Anatomia, que incidenter & casu fit, nugatoria est, non dissimilis vociferationi caprarum, cum acutis juncis punguntur. Nugatoria verò magis est illa Anatomie scientia, que ex libris paratur, similis profecto nautis ex libro, ut in proverbio dici solet. Hæc ille in hunc sensum: non, quod contemnat penitus observationes, quæ in vulneratis, aliisque fiunt, non etiam quod rejiciat scripta Anatomica, qualia ipse et non pauca texuit, sed quod neutrum sit satis, ut alibi se explicuit. Quid enim? Possit aliquis tot & tanta, quot & quanta Medico futuro sunt necessaria, uno intuitu discernere? Possit verò simul semelque, non tantum, quæ ad sensum pertinent, sed & alia omnia percipere? Nimirum, non tradebantur illa antiquitus uno loco & tempore: sed puer discabat domi historiam partium omnium, in scholâ verò usum earundem. Quare apud Arist. quidem distincti sunt libri de historiâ à libris de partibus, seu partium usu: apud Gal. autem, præter hæc duo distincta opera, erant explicatae sigillatim dissensiones Anatomicorum circa utraq; , ut colligitur ex 6. Us. part. 12. Quin &, ut ex eodem loco, & multis aliis prædicti operis liquet, demonstratae erant antea actiones singularum partium. Quæ cum præsupponant facultates, necesse est, præmissam fuisse & illarum doctrinam. Quamobrem

B 2

Gal.

Vide Com^o
in 7. Us.
part. 1.

Gal. in de Us. part. sæpè se refert ad libb. de Facultatibus naturalibus & de sententiis Hipp. & Platonis. Quid dico autem? Cum unaquæq; pars, quæ agit, sed dissimilari, seu organica, agatq; non quovis modo temperata: planè necessarium est, prælatum fuisse his omnibus lumen, cùm ex doctrinâ de partibus similaribus, sub quibus etiam Humores hodiè dictos comprehendendo, tùm ex doctrinâ de Temperamentis. Hodiè quid fit? Unus Anatomicus, cuius unum est officium *τέμνειν*, *secare*, quod est, secando distinguere à se invicem partes, substantiâ, situ, connexione, figurâ, aliis differentes, agit ista omnia. Quare etiam ad cadaver suum sedens tanquam pro tribunali, in trabeâ paulò miuus quàm Quirinali, de omnibus dictat sententias, pertinentibus, non pertinentibus. Et nisi quamplurima dixerit, videtur sibi parum Anatomicus. O tempora! Voluit isti malo mereri Excellentissimus D. Hieronymus Fabricius ab Aquapendente, Præceptor meus observantissimus, & adstrinxit Anatomicum ad tria, ad historiam, actionem & usum. Historia enim, ut dixi, sola ipsi propria est. Reassumit tamen illam aliquando is etiam, qui in aliis est occupatus, v. g. qui usum docet, ut exemplo Gal. ostendi potest. Eadem est ratio actionis. Hujus filium sequi

libb. qui velle in negotio de Cerebro, animus e-
nten. rat pridem. At verò cum multa se mihi ob-
tem? jicerent incommoda, heic non dicenda, li-
simi- buit insistere illi soli vestigio, quod modò
s mo- titulo impressi. Jam enim incipio intel-
pra- ligere, magnam infelicitatis nostræ partem
m ex consistere in eo, quod Arist. negligimus.
qui- Hinc adeò fit, ut refutare velimus, antequã
mpre- mentem ipsius penitus perspexerimus. Et
men- faciunt hoc, non modò senes, sed & pueri
s, cu- propè dixerim alphabetarii. Quod enim
d est, vident facere præceptores suos, facere se
rtes, impunè posse rentur. Ego verò hoc tan-
aliis tum te moneo, quisquis es, L E C T O R, si
tiam solidam vis doctrinam, pete illam ex vete-
o tri- ribus. Utut enim plura fortè scimus in
Qui- particularibus: in Methodo tamen sciendi
erti- longè longè superamur. Quid si dicam,
am- quædam etiam particularia pejus à nobis
ato- doceri ob causam dictam? Ostendet id
me- propediem in Homine suo Peripatetico
Fa- Excellentissimus D. Cæsar Cremoninus,
neus Præceptor & amicus meus observandissi-
mi- mus, cui vitam & incolumitatem vovemus
& u- perpetem, ut satis esse possit labori-
ro- bus, quos publici boni causâ suscipit.

Ego nunc ostendam uno solo
exemplo.

B 3

CAP.

C A P. I.

ERam in Commentariis in libros Gal. de
 USu partium, perveneramq; ad lib 8. in
 quo agit de usu cerebri contra Aristotelem.
 Ibi verò inprimis mirabar & demirabar,
 potuisse Naturæ illi Genio in mentem ve-
 nire sententiam, ut ille vocat *παντίως ἀτο-*
πον, omnimodis absurdam, quamq; si excutias,
 reverâ sit eadem cum illâ, quæ *περιτὸς γεγο-*
νῆσαι, frustra factum esse caput cum cerebro di-
 cit. Hanc adeò esse causam τὸ *περιχεῖσθαι ἐν*
κύκλῳ, cur Arist. in circulo se rotet, nullibi firmus in
 vestigio, αὐδέων φανεῶς ὁμολογεῖν, præ pudore non
 dicens, quod res est. Interim *λημῶν*, δὲ ἵτι ἐκ ἀ-
 ληθείας φροντὶς μάλλον ὥρ, ἢ ὧν ἔδετο δογμάτων τῆς
 σαυνογορίας, nugariis, idq; ideò, quod pro defensione
 dogmatum tuorum labores potius, quam pro veri-
 tate. Qui autem id facit, ὥρ φθέγγεται τῷ
 ἀλήθειαν, ἀγνοεῖ τὰ φαινόμενα, μὴ πιστεύει τῶν αἰ-
 σθήσεων, μὴ πιστεύει τοῖς διὰ τῶν αἰσθήσεων φαινομένοις
 ὥρ ὁρᾷ τῶν αἰσθήσεων, ἔπιστεύει ὀφθαλμοῖς ὁμῶς, μήτε
 χερσὶν ἀπλοῦς, obloquitur veritati, nescit ea, quæ
 omnibus liquidò apparent, non credit sensibus, non
 habet fidem iis, quæ in sensus incurrunt, negligit ea,
 quæ sensus dicunt, quæ oculi vident, quæ manus pal-
 pant. Si hæc non sufficiunt, μὴ πιστεύει τῇ ἀκο-
 ληθία τῇ καὶ τὸν λόγον, ἀλλὰ μηδὲ τὸ μαχόμενον αἰδεῖ-
 ται, non credit iis, quæ syllogismo concluduntur, quin
 imò, non dubitat pugnantia loqui. Quæ legenti
 mihi

mihi sæpè incidit illud jocularè Martialis,
Ohe, jam satis est! ohe! Quid enim est
describere Pyrrhonium quendam, quin i-
mò extremè ineptum, non dico ad intelli-
gendas demonstrationes, sed ea etiam, quæ
sensus communis dicitur, si hoc non est?
Qualis si Arist. fuit, quid ita admiramur il-
lum? quin subitò deponimus è manibus?
Non dubito ego, judicium hoc Gal. pepe-
risse in quibusdam præjudicium tam fir-
mum, ut Aristotelem indignum judicarent,
quem intuerentur. Ego verò certus, Ga-
lenum in non paucis Asiatico suo dicendi
genere præstruxisse oculis bonorum, cogi-
tare cœpi, An fortè heic quoq; fecerit? Nec
mora, inquisivi in loca Philosophi, visusq;
sum mihi videre per nebulam, fieri illi inju-
riam. Consului super eadem re Averroem
locis illis, quæ mox afferam, mansi in sen-
tentiâ. Cùm ecce commodum ad me mit-
tit Triadem problematum Physiologicorū
Cl. & Exc. Vir, D. D. Joachimus Olhafius,
Dantiscanus, Gymnasii patrii Professor,
Dominus & amicus meus observandus, in
quorum primo defendebat, Cerebrum re-
frigerandi cordis gratiâ factum esse. Læta-
bar vehementer, invenisse me *ὀρίβληρον*,
adeoq; occasionem esse datam mihi viden-
di, Quid reverâ sit sentiendum de duello
illo, quod inter duos summos viros institu-
tum esset?

CAP. II.

HOc serió agenti mihi occurrit locus 2. part. 7. ubi ait, τὸν ἐγκέφαλον ὑπάρχειν ἐν τοῖς ζώοις πρὸς τὴν φύσιν ὅλης σωτηρίας, h. e. *In iis animalibus, in quibus cerebrum est, esse ob conservationem totius naturæ.* Hoc quia opus habebat explicatione, refutat primum (more suo) eos, qui Animam dicebant esse ignem: deinde asserit, Animam uti igne, tanquam instrumento proximo. Quod ipsum ut intelligi posset, ἐπεὶ δὲ, inquit, ἀπαντα δέεται τὰς ἐναντίας ἑσπῆς, ἵνα τουχαιή τε μετρίαι καὶ μέσαι, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πρὸς τὸν τῆς καρδίας τόπον, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ θερμότητα μεμηχανείται τὸν ἐγκέφαλον ἢ φύσιν. Τὸ δὲ χάειν ὑπάρχει τὸ τοῦ μέρων τοῖς ζώοις, τὴν φύσιν ἔχων κοινῶς ὕδατος καὶ γῆς; καὶ διὰ τὸ τὰ ἔναιμα ἔχει πάντα ἐγκέφαλον. τῶν δ' ἄλλων ἔδει, πλὴν ὅτι καὶ τὸ ἀνάλογον, οἷον ὁ πολὺ πῶς. ὀλιγόθερμα γὰρ πάντα διὰ τὴν ἀναιμίαν. ὁ μὲν ἐν ἐγκέφαλῳ ἔκκρατον ποιεῖ τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ θερμότητα, καὶ ζέει. ἵνα δὲ καὶ τὸ τοῦ μέρων τυγχαιή μετρίαις θερμότητῃ, ἀφ' ἑκατέρας τῆς φλέβος, τῆς τε μεγάλης καὶ τῆς χαλεμῆς ἀορτῆς, τελευτώσιν αἱ φλέβες εἰς τὴν μήνιγγα, τὴν περὶ τὸν ἐγκέφαλον. πρὸς δὲ τὸ τὴν θερμότητα μὴ βλάπην, ἀντὶ μὲν μεγάλων ὀλίγων, πυκνῶν καὶ λεπτῶν φλέβων περὶ ἑχθρον αὐτὸν. ἀντὶ δὲ πολλῶν καὶ παχέων αἵματων λεπτῶν καὶ καθαρῶν. *Quæ ita accipio, postquam in naturâ rerum ita institutum est, ut unumquodq; habeat opus contrario momento,*

quò

quò p
ticula
mor,
peret
stant
cerebri
pe.
propo
fectu
igitu
rem i
verò
que
fini
rò pa
ipse
sang
brofi
gem
mo
tion
utra

B
de
qui
der

quò perveniat ad mediocritatem, natura cuiq; par-
ticulari amicum: Natura heic quoq; fuit sui me-
mor, fecitq; cerebrum, ut cor, eiusq; calorem attem-
peret. Propter hanc causam, cerebrum ipsum sub-
stantia est aquea & terrea, frigida uno verbo: &
cerebrum habeat non nisi sanguinea, calidiora quip-
pe. Exsanguia autem vel prorsus non habent, vel
proportionatum quid, ut polypus. Propter enim de-
fectum sanguinis talia habent parum caloris. Usus
igitur cerebri, in quibus est, propter cor est, ut calo-
rem ipsius ad temperiem quandam redigat. Ipsum
verò cerebrum ut pariter moderatè caleat: ab utrâ-
que verâ, (Cavâ, inquam, nobis dictâ & Aortâ) de-
finunt in meningas cerebri venula quedam. Ne ve-
rò parti frigida noteat vehemens calor, vena quidem
ipsa non sunt magna & pauca, sed parva & multa,
sanguis autem pariter non multus & crassus, seu fi-
brosus, sed tenuis & purus. Hæc ille. Quæ cum
geminum sensum habere possint, quemad-
modum etiam ἡ σωτηρία τῆς φύσεως, conserva-
tionatura est gemina: certamen certatur, De
utrâ fit intelligendum?

CAP. III.

BONAMICUS I. Alim. 28. & l. 3. c. 34. ali-
bi, in eodem opere, ex Arist. ni fallor, l.
de Somno 3. docet, Omnem sanguinem,
qui nutrire debeat, necesse habere ascen-
dere ad caput, ibiq; contemperari ita, ut

B 5

nutri-

nutritioni aptus esse possit. Quam autem
nutritio sit necessaria *ἡ δὲ τῆς φύσεως σω-*
τηρία, si non aliunde constat ex his Philoso-
phi verbis 3. de Animâ 12. constare potest.
τὸ σπερματικὸν ψυχικόν, inquit, *ἀνάγκη πάν ἔχει*,
ὅτι ὅσῳ αἰ ζῆ, καὶ ψυχικὸν ἔχει ἀπὸ φύσεως μέχρι φθο-
ρᾶς. ἀνάγκη γὰρ τὸ ζῶν ἄνθρωπον αὐξάνει ἔχει ἀδύνατον.
h. e. *quidquid vivit, & animam habeat, necesse est*
habeat animam nutritivam, à primâ generatione
usq; ad interitum. Quod enim genitum est, necessa-
riò augetur, crescit & decrescit. Nihil verò horum
absq; alimento fieri potest. Verùm cùm nu-
triantur etiam illa, quæ cerebrum tamen
non habent, ut ἀναιμα, ex sanguia pleraque;
nutritionis autem ratio in omnibus anima-
libus (ne de plantis quidquam dicam) de-
beat esse eadem: non videtur mihi loqui
Arist. de hâc animalis conservatione. Nec
est, quod dicas mihi, In sanguineis hanc pe-
culiarem esse rationem, quod sanguis ipso-
rum planè indigeat refrigeratione. Indiget
enim prorsus, quare etiam sola sanguinea
respirant. Quod si Arist. huc iisset, jure
ipsi objecisset Gal. Fuisse sui immemorem.
Qui enim respirationem dixerat refrige-
randi cordis, & qui in corde continetur
sanguinis ergò institutum fuisse: quomodo
eidem aliam rursus refrigerationem dare
poterat? Et docui ego alibi, Respirationem
& pulsum, aut, ut cum Galeno loquar, facul-
ta tem

tate
rem
us c
et e
depo
ur.
ei d
prim
Alim
dein
hacte
prim
quiet
ri sec
Averr

R
cessar
litua
vov, h.
inqui
πὴ ζῶν
à non
hoc if
Cum
nis, u
miâ h

tatem vitalem nihil esse aliud, quàm vigorem facultatis nutritivæ. Talis enim & tantus cum sit calor, ut motu se prodar; oportet etiam habeat exitum aliquem, per quē deponat excrementa sua; ne ab iis suffocetur. Quod ad somnum, putat Arist. in lib. ei dicato, fieri non posse, nisi refrigerato primo sensorio, quod cor est. Quare vult, Alimentum evaporare sursum, & relabi deinde ad cor, itaq; refrigerari. Ego verò hætenus puto, Non opus esse refrigerari primum sensorium, ut ratio reddi possit quietis sensuum. Satis enim est refrigerari secundum, seu cerebrum, quod est, ut ex Averroë dicitur, causa sine quâ non.

CAP. IV.

Restat igitur altera τῆς φύσεως σωματικῆς, quæ in sensu est. Hæc enim tam est necessaria animalis, ut essentiam ipsius constituat. ζῶον ὅτι καὶ τὸ μέρος τῆς ψυχῆς τὸ αἰσθητικόν, h. e. animal est per partem anime sensitivam, inquit 2. Gen. 3. τὸ αἰσθητικὸν τὸ ζῶον πρὸς τὸ μὴ ζῶον διακρίνον, h. e. sensu distinguimus animal à non animali, inquit iterum de Juv. 1. De hoc ista sunt Averrois, paraphr. in d. 1. Arist. Cum cerebrum sit gratiâ alicujus operationis, ut supponitur, cum eo, quod ex Anatomia habetur, & ex multis morbis, in quibus lædi;

læditur sensus & motus ad læsionem cere-
bri, incolumesq; redduntur, ejusq; sanita-
te redintegratâ: oportet aliquid faciat ad
sensum & motum. Non quod sit principiû
sensus & motus, ut Gal. dixit: sed quod a-
liquid faciat ad sensum & motum, non ta-
men sit ejus causa prima. Licet enim verû
sit, Cerebrum esse propter aliquâ operatio-
nē; licet etiâ verû sit, Cerebrû esse propter
sensum & motû: nō subito tamen sequitur,
Ergò est, ut causa prima, propinqua, per se.
Potest enim esse secundaria quædam & re-
mota, eaq; per accidens. Si igitur cerebrum
aliquid facit ad sensum & motum, ut facit:
faciet trium horum modorum aliquo. Aut
ut prima causa, ita ut non indigeat ullâ aliâ
parte, quidquam contribuente, quæ eadem
erit causa per se: Aut ut secunda, ita ut in-
digeat aliâ parte, quæ erit causa per acci-
dens. Rursus, Causa hæc secundaria, aut
habebit super alias partes principatum ali-
quem, aut non habebit. Quo ergò mo-
do cerebrum est causa sensus & motus?
Non ut prima causa: non enim habet in se
calorem, qui est primum animæ instrumē-
tum. Ergò ut secunda: accipit enim à cor-
de calorem, quem in substâtiâ sua frigida &
aquea ita contemperat, ut fiat proportio-
natus huic actioni. Non enim à quocun-
que calore fit quævis actio, sed à mensurato
in

in qualitate & quantitate. Facit igitur cerebrum ad sensum & motum: verum non primâ intentione, & per se, sed secundâ & per accidens. Quia enim frigidum est; frigiditas autem non nisi ex accidente est activa, ut 4. Meteor. 5. docet Philosophus: patet, cur dicatur ex accidenti conferre ad sensum & motum. Verum quid fit de altero membro? Habetne cerebrum principatum aliquem? Habet omninò, quia per nervos transmittit reliquis partibus sentientibus & moventibus calorem hoc modo attemperatum. Et hoc Aristot. concedit de tribus tantum sensibus, non autem de gustu & tactu. Tactus enim, ut tactus, non indiget membro officiali, nisi nobilioris notæ gratiâ. Quod si Gal. & qui illum secuti sunt, aliquid amplius vidit in Anatomicâ, confirmat potius, quàm refutat sententiam Aristotelis, quæ vera est demonstratio, &c. Idem Averroës in 2. part. 10, Tres sensus, inquit, Visus, Auditus & Olfactus locum obtinent in capite animalis sanguinei: quia eorum operatio est subtilior & clarior ob membri hujus frigiditatem, paucitatemq; caloris. Calor enim sanguinis impedit operationem sensuum, ideò non habent sanguinem, &c.

CAP.

CAP. V.

CÆterùm, idem Averroës 2. Collig. II. Manifestum est, inquit, ex Anatomia, nec diffitetur Gal. aliq: Anatomici, multas venas & arterias mitti à corde ad cerebrum. Unde accipitur prima probatio, quòd cerebrum indiget corde ad edendum sensum & motum. Si dicis, Venas & arterias mitti ad cerebrum propter nutritione ejus: dicam ego, sequi hoc absurdum, quòd cor sit factum propter cerebrum. At contra se habet res: Virtus enim nutritiva est data animalibus propter sensus, non sensus propter virtutem nutritivam. Quare sequitur, quòd virtus sensitiva primò & principaliter est in corde. Si quæris, Unde sciri possit, quòd cor sit dator cerebro caloris mensurati in quantitate & qualitate, secundùm quod convenit unicuiq; sensui: respondemus, Ratione debitâ fit, quod non cum omni calore fit qualibet actio. Quia calor, cum quo operatur virtus nutritiva, non est ille calor, cum quo operatur virtus sensitiva. Et hoc apparet in dormiente & vigilante: videmus enim, quòd operatio virtutis nutritivæ est fortior cum dormimus, & tunc sensus non est in actu, &c. Et post aliquam multas lineas. Postquâ declaratum est, quòd cerebrum est serviens cor-

cordis, dando ei virtutes sensibiles per modum, quem dat Camerarius regi, ut impleat voluntates suas, quamvis rex det ei illam virtutem, per quam agit: necesse est deinceps scire, Quæ sit via, per quam servit cerebrum cordi? Attemperando calorem ejus. Quia enim non in quâlibet mensurâ caloris completur actio quâlibet; cerebrum autem ad actiones suas non indiget calore forti, qualis cordis est: debuit utiq; cerebrum hoc facere. Quod cerebrum non indigeat forti calore, ostendunt *φαιβύλας* quibus docemur, fortem calorem prohibere apprehensionem sensibilibus externorū. Homines enim qui calidioris sunt cerebri; item in affectibus cerebri calidis, putant se audire & videre, quæ non sunt. Quia igitur cor est in fine caloris, fuit contra illud ordinatum ex opposito cerebrum ad contemperandum calorem ipsius, ut sensus possit apprehendere perfectè. Nec fuit possibile, ponere hanc eandem frigiditatem in corde à principio creationis, quia essent diminutæ operationes nutrimenti diminutione manifestâ, &c. Huc tendunt, quæ Conciliator docet differ. 38. Turrisanus, Com. in Art. Gal. Zabar. 1. de Partit. animæ, c. 9. aliiq; , In corde omnes virtutes esse radicaliter; sed manifestativè in Cerebro quidem animale, in Hepate autem naturale.

ralem. Idem quia utuntur exemplo regis,
& ministrorum suorum, libet mihi hoc ad-
dere. Magna est similitudo œconomiaē cor-
poris humani cum œconomiaē politicā, un-
de etiam Arist. comparat l. de Anim. com.
mot. 9. Ibi igitur quemadmodum actioni
dat formam, non minister, qui efficit impe-
rium, sed imperans: ita heic. Cancellarius
v. g. agit mandato regis sui. Ab utro acci-
pit actio formam? Certè à rege. Ita cere-
brum agit, sed vi & efficaciā à corde trans-
missā. Cordi ergò non debeatut principa-
tus? Verùm, hæc alius sunt loci, & pertinet
huc tantùm, quatenus Cerebrum est mini-
strum cordis in exsequendis actionibus
sensibilibus & mobilibus.

CAP. VI.

UT propius veniam ad homines no-
stros, Zabarella loco jam citato ait, Ce-
rebri officium est, calorem spirituum mo-
derari cognitionis gratiā, & hanc ob cau-
sam factum est à naturā frigidum, & tantæ
molis, &c. quæ vide. Capivaccius, Meth. A-
nat. c. 23. Voluit Aristoteles, Cerebrum
frigiditate suā in cordis calorem igneum a-
gere, dum verum quidē spiritum vitalem,
non quidem in corde existentem, sed jam
deductum in cerebrum, ita moderatur &
attem-

regis, attemperat, ut eum in animale[m] conver-
oc ad- tat, actione per contactum, &c. Claudinus
æ cor- in Quæst. de sede facc. principum, Genera-
câ, un- tio spiritus animalis est præcipua cerebri
com. actio, intellige, gratiâ vitæ considerati. Id
ctioni quod puto cognovisse etiam Aristotelem,
impe- dum asseruit, Cerebrum esse genitum ad
llarius salutem naturæ, h. e. gratiâ vitæ, quoniam
o acci- suâ frigiditate contemperat calorem igne-
cere- um cordis, eò, quòd perfectio consistit in
trans- mediocritate, & propter hoc operatio quæ-
ncipa- libet à mediocri calore fieri debet, &c. Tres
rtinēt Italos excipiant tres Germani, Langius 1.
mini- Epist. 54. Cū in Macrocosmo terra solis ca-
nibus lore ficcata & calefacta, &c. Natura in Mi-
crocosmo quoque in capite cerebrum fri-
gidum, veluti Lunam, in sublimi collocavit,
ut alteratis suo frigore spiritibus per arte-
rias cordis, fervorem illius temperant. Hor-
stius noster l. 1. de Nat. hum. Ex. 9. quæst. 12.
Cerebrum cordis calorem temperat, qua-
tenus cordis calidissimos spiritus, per arte-
rias carotides attractos, refrigerat, & ad
sensum motumq; aptos reddit. Olhasius
noster, Probl. laudato, 9. 4. & 5. Cū calor
perficiendis animæ muneribus in corpore
animalis quam maximè inserviat, ideoq; o-
mnia animalia calorem aliquem partici-
pent: haud sanè quivis caloris gradus inde-
terminatus ad quaslibet actiones idoneus
C est,

est, & imprimis ad sensationem, intellectui
 inservientem ineptus videtur esse calor ex-
 cedens in corde, seu potius spiritus, calore
 excedente præditus. Hæc itaq; de causâ ce-
 rebrum à Naturâ condendum erat frigi-
 dius, ut ejus beneficio spiritus, qui circa lo-
 cum cordis est fervidior, in eo nonnihil at-
 temperarentur, sicq; ad actiones animalis
 perficiendas habilior redderetur. Quin ul-
 terius procedit idem Olhasius, quò mihi et-
 iam maximè inclinât animus, Aristoteles,
 inquit, asserens, cerebrum conditum esse
 ad cordis fervorem temperandum, non
 dissentit à Medicis, qui statuunt, cerebrum
 esse in gratiam producendi spiritus anima-
 lis.

CAP. VII.

SI dubitas fortè, sitné hæc genuina Phi-
 losophi mens, considera, quæ post alia
 omnia 2. pars. 7. ait: τὸ ἐν καρδίᾳ θερμὸν, καὶ ἡ
 ἀρχὴ συμπάθειά τινος ὄντος, καὶ ταχέως ποιεῖται πρὸς αἵ-
 ματιν, μεταβαλόντος τε καὶ πάσχοντος τὸ πρὸς τὸν ἐν
 κέφαλον αἷματ, h. e. *Calidum, quod in corde sta-*
bulatur, & principium facillimè sibi consentiunt, hinc
fit, ut subito fiat sensatio mutato & alterato sangui-
ne cerebri. Hæc dum diligenter intueor,
 & quæro, quæ sint illa duo, inter quæ ait es-
 se συμπάθειαν, non habeo, ubi me firmem,
 Cali-

Calidum enim nativum quid sit, scio: ac
 principium quod velit, nescio. Quod si ca-
 lidum nativum dicit principium, ut reverâ
 dici potest, jâ nō sunt duo diversa. Differunt
 enim λῶγῳ tantum, non reipsâ. An igitur
 legendum est, ἀντὶ τῆς ἀρχῆς, κεφαλῆ, ut sit sen-
 sus, Inter calidum cordis nativum & ca-
 put magnam esse συμπίθειαν, adeò ut cali-
 dum illud subito sentiat, si alteratus tan-
 tum sit sanguis, è corde in cerebrum trans-
 latus? Ita denique planissimum sensum
 habebunt, quæ porrò dicuntur c. 10. ἐκκόπη
 ἢ τῆς ἐν τῇ αἵματι θερμότητος κίνησις πρὸς αἰσθητικῶν
 ἐνεργειῶν. Διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ἐν τῇ κεφαλῇ τῶν
 τὰ αἰσθητικῶν ὄντων, Hunc nimirum, *Quia fervor
 sanguinis circa cor obtundit vim sensificam: ideo in
 capite sunt sensoria.* Ad hæc loca se referens
 4. part. 10. ἐξέδετο, inquit, ἡ φύσις ἐν κεφαλῇ καὶ
 τῶν αἰσθητικῶν ἐνείας, διὰ τὸ σύμμετρον εἶναι, πρὸς τὴν αἵ-
 ματος κρᾶσιν, καὶ ὀπιτηδείαν, πρὸς τε πρὸς τὴν ἐγκε-
 φάλιν ἀλέαν, καὶ πρὸς πρὸς τῶν αἰσθητικῶν, ἡσυχίαν καὶ
 ἀκρίθειαν, h. e. *Natura in capite posuit sensus quos-
 dam, quod temperies sanguinis ibi sit moderata, &
 apta, cum ad conservandum cerebri naturalem te-
 poretem, tum ad sensuum quietem & accuratorem.*
 Hæc, nisi fallor, planissimè loquuntur cor-
 dis & cerebri συμπίθειαν, tum verò in pri-
 mis refrigerium illud, de quo cum A-
 verroë loquuntur illi, quos no-
 minavi.

CAP. VIII.

A Ge verò videamus, An id ipsum quoq; respondeat *τοῖς φαινομένοις*? An non est ita, Calidi & biliosi sunt præcipites in omnibus actionibus suis? Hinc 2. part. 2. & 4. ait Arist. Sensum mobiliorem habent, quorum sanguis tenuior & purior est. Hinc inconstantia adolescentum propria est. Valdè enim volunt, & valdè nolunt, dicebat Scherbius. Hinc iidem in persequendis injuriis tam sunt acres. Est autem in his tantò major agitatio, quò humidius habent cerebrum. Ut enim Arist. ait in fine l. de Memor. Maximè turbulenti sunt, quibus fortè multa humiditas circa locum sensitivum. Illa enim semel mota non facilè desidet, usque dum habet, quod vult, &c. Contrà, *ὡγὴ ξημὴ, ψυχὴ σοφωτάτη*, anima sicca sapientior, ut habet Heracliti dictum apud Gal. 1. Quod animi mores, 5. Sicca autem cum sit melancholia, pleriq; Melancholici vel in studiis Philosophiæ, vel in Rep. administrandâ, vel in Carmine pangendo, vel in artibus exercendis præstantes sunt, ut scribit Arist. 30. Probl. Hinc Melancholia morbus apud Gellium l. 18. c. 7. à Phavorino dicitur *πᾶθος ἡρωϊκοῦ*, morbus heroicus, Est autem eadem melancholia frigida, ut iterum Arist. l. de Somno, 3. Frigus enim, ait Zabarella loco nuper

nuper citato, stabilitatem facit, calor au-
tem agitationem & nobilitatem, quæ co-
gnitionem perturbat. Oportet autem fri-
giditas & siccitas in certis terminis sit. Nisi
enim id sit, hominem reddit somnolentū,
& ad omnia ineptum. Rem ita se habere,
ostendunt etiam status quidam præter na-
turam. An non cum quibusdam incaluit
cerebrum ex vino, fiunt illi temerarii, &
tantum non furiosi? Quod enim tauris, a-
pris, aliis animalibus ex naturâ sanguinis
est, 2. part. 4. id accidit his ex eventu. Ita in
phrenitide, aliisq; morbis cerebri calidis.
homines fiunt prorsus truculenti. Calor
enim quò major eò majorem facit agitati-
onem, quæ sensus omnes turbat. Nimirum,
cognitio & ratiocinatio & sensio pro moti-
bus haberi non debent, cum certæ & stabi-
les debeant esse omnes notitiæ & apprehen-
siones, cum pro insanis habeantur, qui tur-
bulentis rationibus aut sensionibus vexan-
tur, ut loquitur Schegkius l. de Spiritu a-
nim. c. 3. quem vide.

C A P. IX.

C O N S T A T ex his, nisi me ipsum decipio,
explicationem Averrois consentire
non Arist. tantum, sed rebus etiam ipsis.
Consequens est, ut doceam, Refrigeratio-
nem

nem hanc Aristotelicam esse eandem cum generatione spirituum Galenica. Quod antequam fiat, dicere oportet quædam in universum, Quatenus partes corporis se invicem alterare possint? Ubi illud ab initio præmonendum est, Alterationem hanc esse, aut inter ipsas partes solidas, aut inter solidas & liquidas, quo nomine comprehendo Spiritus & Humores Medicis dictos. De alteratione solidarum satisfacit mihi Th. à Veiga, Com. in Art. c. 41. Est enim illa aut positiva aut privativa. Et positiva rursus, aut fiens aut facta. De alteratione positivâ fiente certa res est. Omnes enim partes, quamvis temperamento frigidas, calere tamen à corde, nemo dubitat. De alteratione positivâ factâ dubia prorsus res est. Cùm enim, ceu jam dictum est, calor cordis æquabiliter influat in omnes; cum quælibet illarum formam suam nativam non deponat, quamdiu in latitudine sanitatis est; cum quælibet etiam servetur talis, alimento simili affluente semper: quis credat, posse unam ab aliâ in contrarium alterari? De alteratione privativâ, res itidem certa est. Hoc enim modo cor, inquit à Veiga, suo calore privativè contrà operatur cerebro, non calorem in illud inducens, sed prohibens, ne cerebrum præ frigidityte concreseat. Sic cerebrum, licet
cor-

cordis calorem actu & opere non minuat,
temperetq; : tamen prohibet, ne excande-
scat & uratur. Hæc ille de alteratione so-
lidorum inter se. Unde ego sic infero. Si
solida à solidis alterari possunt, ut ma-
nifesta fiat qualitatis impressio : quantò
magis liquida à solidis ? Hinc deduco ge-
minam spiritus animalis in cerebro altera-
tionem, quam Olhavius noster docet. Posi-
tiva est, respectu totius spiritus, è corde u-
nà cum sanguine ascendentis. Cùm enim
contineat is in se partes terrestres multas,
quas fuliginosas dicere solemus, nisi cere-
bri substantia frigida exprimeret illas, per-
que futuras calvariæ vacuaret, nunquam
spiritus ille fieret aptus edendis sensibus.
Quamdiu enim fuligines illas habet, tam-
diu agitatur & fervet. Privativa est res-
pectu partis jam depuratæ. Cùm enim jam
satis depurata sit, nisi substantia aliqua fri-
gida cohiberet illam, magis & magis rare-
fieret, itaq; tandem evanesceret, non secus
ac spiritus vini, loco calidiore asservatus.
Hæc doctrina est Gal. 8. Us. part. 12. Cùm
enim ait, Spiritibus vitalibus (sermonem
communem particulari licet adstringere)
multum inesse excrementi, quod separari
necesse sit & excerni : intelligit, meâ opi-
nionem, alterationem positivam. Cùm addit,
Utile, quod reliquum est, convenientem

qualitatem adipisci: privativam. Jam igitur
si sit quaestio, Quomodo è spiritu vitali fiat
animalis? non opus est ambagibus, à totâ
substantiâ cerebri desumptis, à proprietate
temperamenti, à formâ substantiali, ab ali-
is. Possumus enim planissimè responde-
re, Fit refrigeratione. Est enim frigidior
vitali, teste uno instar multorum Th. à Vei-
gâ, Com. in 1. de diff. febr. 6. apertius Com.
in Artem c. 10. & 28. & 41. à quo sensu non
abest Avicenna l. 3. Com. f. 1. r. 1. c. 2.

CAP. X.

HÆc res ut melius intelligatur, libet
mihi pauca interspergete de spiriti-
bus. Rectè docent Philosophi, unum tan-
tum esse spiritum, qui tamen inserviat plu-
ribus actionibus, instar mallei, quo exem-
plo utitur Philosophus 5. Gen. ult. penè
verbis. Rectè etiam docent Medici, tripli-
cem esse spiritum pro numero trium par-
tium principum. Nimirum, Medici non
semper respiciunt ad τὸ ἀληθὲς φιλοσοφικόν, ad
veritatem philosophicam, sed, prout exigit usus,
ita vel dilatant vel contrahunt res. Quod
enim in vestibulo dixi, Artes pendent ab ù-
su, h. e. omnia referunt ad usum, omnia me-
tuntur usu ad eò, ut, licet in naturâ rerum
aliter se habeat, usus tamen permittat ita
loqui. Hanc autem prærogativam datei
indigentia humana, quæ artes invenit. Usus
ergò

ergò quando ita postulat, dicunt differre
quæ reverà nō differunt, dictum puta, dicunt
differre specie, quæ fortè differunt tantum in
eo, quod secundum magis & minus, aut quæ
differunt subiecto, ut heic. Spiritus in cor-
pore humano non differunt specie, quia
non sunt ἄλλοι sed ἄλλοιοι; Medicus tamen
dicit differre specie, quia serviunt specie
differentibus actionibus. At unde est illa
differentia? Cùm enim (quâ similitudine
utitur Aristoteles, loco nuperrimè dicto)
malleus, quo utitur faber, ad complanan-
dum & figurandum ferrum, sit idem cum
eo, quo utitur ad infigendum parieti clavū:
cur spiritus differunt? Incomparabilem
Scherbium memini nos docere (an ex A-
verroë 2. Collig. 21?) subiecto differre, in
quo recipiuntur, h. e. non specie, seu, quod
idem est, formâ, sed fundamento formæ, at-
que ita declarare. Subiectum, de quo lo-
quor, nihil est aliud, quàm modus substan-
tiæ, à Medicis dictus, h. e. apparatus mate-
riæ, huic parti proprius, quem subito sequun-
tur qualitates secundæ & tertiæ, raritas v. g.
densitas, mollities, durities, &c. Hoc exem-
plo ostendatur. Ignis alius est in ligno, alius
in carbone, & rursus alius in hoc vel illo,
quam differentiam nôrunt fabri metalla-
rii, alius in ferro, alius in corticibus coriari-
orum, alius in terrâ illâ bituminosâ, quam

Dorff vocant Belgæ, alius in stramine, alius
in paleâ, alius in aquâ ardenti. Unde hoc
est? A modo substantiæ cuiusq; rei, quæ
ignem concipit. Ita spiritus vel calor à cor-
de emissus ad hepar, fit ibi alius, ad cere-
brum, fit ibi alius, ad testes, fit ibi alius, ad
uterum, fit ibi alius, & sic de aliis. Rursus,
quemadmodum unius rei calor est varius
pro varietate partium ipsius, v. g. lactis ca-
lor est alius, prout prædominatur pars bu-
tyrosa, caseosa, serosa: ita calor in hoc cor-
de est alius, quàm in illo. Est autē diversitas
hæc vel in individuis, vel in speciebus. Cur
n. ego cōcoquere nō possum, quod tu potes?
Cur homo concoquere non potest, quòd e-
quus, bos, canis, ciconia, passer? Rursus,
quemadmodum unius rei calor est alius,
pro diversitate aëris, aut aliarum rerum
circumstantium: ita partium calor fit alius,
prout accubant illi partes vel calidæ vel fri-
gidæ. Ad rem nostram. Calor seu spiri-
tus, à corde in cerebrum emissus, fit ibi a-
lius: quia subjectum habet aliud. Uno ver-
bo, fit frigidior, à subjecto frigido. Idem
spiritus fertur postea per nervos, qui sunt
eiusdem cum cerebro substantiæ. Hinc
nisi erro, fit probabilior refri-
geratio peripatetica.

CAP.

CAP. XI.

ERgône, dicet mihi aliquis, litem tu il-
 lam facis tuam, quam nulla hætenus se-
 cula dirimere potuerunt, ut loquitur vir
 quidam magnus? Ego verò, ô præstantif-
 sime, video illam solutam ante aliquot se-
 cula. Quæ res si tibi ignota, non propter-
 eam etiam aliis. Ita autem breviter habet.
 Medicus non habet subjectum demonstra-
 tionis, quod est, non intuetur essentiam rei,
 ut scientificus: sed habet subjectum opera-
 tionis, quod est, vult inducere in hominem
 sanitatem. Hinc fit, ut licet verissimum sit,
 Cor esse τὸ πρῶτον αἰσθητικόν, *primum sensorium*,
 Cerebrum, non nisi δεύτερον, *secundum*: dicat
 tamen audacter, Cerebrum est primum
 sensorium, quia ex illo procedunt omnes
 sensus, & læsis sensibus applicat Cerebro
 remedium. Hinc dabo tibi responsiones
 (quamvis aliò properem) ad difficultates,
 ad quas tibi respondere erat impossibile.
 1. Ubi natura constituit sensus instrumen-
 ta, ibi quoque facultatem sentiendi posuit,
 At in cerebro constituit nervos. Resp. Ita
 est: sed non primò. Nervi enim illi nihil
 possunt, nisi à cerebro accipiant vim, quæ
 porrò illã è corde petit. Hinc Gal. ipse spi-
 ritum vitalem vocat οἰνεία ἔμφλω *proprium ali-*
mentum animalis. Si igitur cerebrum absq;
 cor-

CAP.

corde non sentit: Cerebrum non est prin-
cipium primum sensus, sed ὄργανον ὁμιλιώσε-
ως tantum, officina, ubi se prodit sensus, ut Peri-
patetici quidam loquuntur, ex 3. part. 10.
ut puto, cum è corde non possit, ob causam
ab Averroë suprà dictam. In corde nasci-
tur sensus, inquit Plinius l. II. c. 37. huc sub. 8.
Vide, si placet, Avicennam l. I. doctr. 6. c. 1.
2. Somnus est ligamentum sensus, At in so-
mno cerebrum ligatur, non cor. Respondi
ego jam suprà c. 4. 3. Sæpè ita vulneratur
thorax, ut cor possit videri, & tamen ali-
quantisper vivit homo. Adde, si ita vis, Et-
iam exento corde vivunt aliquandiu ani-
malia, & vide quid respondeat Horstius
meus, l. 2. Nat. hum. Ex. 5. quæst. 1. propter
virtutem jam communicatam. 4. Sentire
est pati, secundùm Arist. At cerebrum, quod
molle est, facilius patitur, quàm cor, quod
durum est. Concedo totum. 5. In cere-
bro est sanguis frigidior & tenuior, Ergò est
aptius ad sensum. Ago gratias. 6. Non
delirat animal, nisi affecto cerebro. Jam re-
spondi, quemadmodum etiam ad septimũ.
Audiamus verò etiam responsiones ipsius
ad argumenta Peripateticorum quædam.
1. Planè deceptus fuit Aristoteles, cum ner-
vos è corde deduxit. Ego ostendi alibi, non
planè fuisse deceptum. Nervi enim facti
sunt ex venis & arteriis, quæ è corde ascen-
derunt

derunt in cerebrum. Hinc adeò illa conti-
nuitas est cordis cum cerebro, totoq; gene-
re nervoso. 2. Languida est ratio, quæ à situ
cordis petitur. Nam ipse alias Deum in or-
be supremo collocat. Resp. Simile non pro-
bat, sed declarat. 3. Licet concedatur, cor
esse primum principium movens: non ta-
men est principium motus voluntarii. Na-
turalis enim est motus cordis. Imò verò est
principium motus voluntarii, quatenus il-
lo suo motu suppeditat cerebro materiam.
Hinc corde quiescente, quiescunt omnia.
Vide Schegk. lib. cit. c. 2. initiò. 4. Licet
cerebrum actu non sentiat: potentiâ tamẽ
sentit. Rectè, sed ad regulam non rectè.
Topicum enim est, Qualis causa, talis effe-
ctus. Sol calefacit, & calidus tamen non
est. 5. Astutia est Averrois, cum 2. Coll.
spiritum moventem deducit è corde. Imò
verò calumnia hæc est in Averroem, qui ita
explicuit negotium, ut rei natura jubet.
Pervetus igitur est conciliatio, vel ideò ac-
ceptabilis, quia ex illâ respondere licet ad
omnes difficultates.

CAP. XII.

A Cceptarem, dicat aliquis cum Conim-
bris, Com. in 3. de Animâ, 2. quæst. 2.
art. 2. si Aristotelis hic sensus esset, quem tu
illi

illi tribuis. At eum non remotū, sed proximum sentiendi ac movendi principium in corde collocasse, & uni principi membro, tanquam regi, totius corporis administrationem, & quasi monarchiam simpliciter detulisse, facile judicabit, qui inspexerit hæc loca, de Juv. 2. 2. part. 1. & 10. 3. Part. 4. 4. part. 10. de sensu, 2. de Somno, 2. de Anim. Com. mot. 9. Ego verò, ô viri reverendi, inspexi loca, & non superficialiter, ut mihi persuadeo, & cognovi, non prorsus ita se habere, ut vos dicitis. Cùm enim Philosophus appellet ibi cor *αἰσθητικόν πρῶτον καὶ κύριον*, *sensorium primum & proprium*; primū autem & proprium sit τῶν ὁρᾶς τι: utiq; oportet sit sensorium aliquod *δευτέρον καὶ ἀνεργόν*, *secundarium, & minus propriè dictum*. Id verò est Cerebrum. Si institeris, Non cerebrum, sed oculos, aures, nares, fortè etiam linguam esse apud Aristot. *secundaria illa sensoria: jubebo te in memoriam revocare loca illa, quæ suprâ sunt allata, quibus cerebro tribuebatur causa τῆς ἡσυχίας καὶ ἀκριβείας τῶν αἰσθήσεων*, *quietis & præstantiæ sensuum*. Unde sic infero, Si sensus absque cerebro non fiunt, adeòq; cerebrum est causa sine qua non fit sensus, ut ex Averroë docui: quomodo cerebrum non est sensorium secundarium? etiam de mente Aristotelis? Insurgat fortè Argentarius aliquis, & dicat,

Quo-

Quomodo? cum ipse dicat 2. part. 7. τὸν
ἐγκέφαλον ἐκ ἔχθ' συνεχῆσαν ἑδεμίαν πρὸς τὰ ἀσθητι-
κὰ μέρη, *cerebrum nullatenus esse continuum cum*
partibus sensibilibus. Augeat idem difficultas ἔ
ex c. 10. seq. objiciatq; illi contradictionis
turpitudinem, quòd dicat, Oculos & aures
esse ἐν τῇ κεφαλῇ, *in capite*, quòd sensuum o-
mnium sint ἀκριβέστατοι, *accuratissimi*, quo ipsi
requirunt αἷμα καθαρώτερον, *sanguinem puriorem.*
Sanguis enim cerebri, secundum ipsam, est
λεπτός καὶ καθαρὸς, *tenuis & purus*, 2. part. 7. de
Sensu, 5. quin λεπτότατος καὶ καθαρώτατος, *tenu-*
issimus & purissimus, de Somno 3. Respondeo,
oportet distinguere τὸν ἐγκέφαλον ἀπὸ τῆς κεφα-
λῆς, *cerebrum à capite*: & nulla erit contradi-
ctio. Hoc enim vult Aristoteles, Pori ocu-
lorum & aurium eunt quidem introrsum:
sed cerebrum non contingunt. συμπεραίνον-
τες περὶ τὰ φλεβία, τὰ περὶ τὸν ἐγκέφαλον, γίνονται ἀπὸ
τῆς καρδίας, inquit 2. Gen. 6. Sed hoc ex hy-
pothesi: non ex rei veritate. Quòd enim
suprà dixi ex Averroë, Quòd Arist. fuit A-
natomia imperitior, non debet servire no-
bis ad evertendas sententias ipsius, sed con-
firmandas. Quamobrem, quia scimus, Ce-
rebrum reverà (mediantibus nervis hodiè
dictis) esse continuum, non cum oculis &
auribus tantum, sed cum reliquis etiam
sensoriis; quia etiam scimus, refrigeratio-
nem Aristotelicam coincidere cum gene-
ratio-

ratione spirituum Galenicâ: faciles esse debemus in his. Artes enim sunt ut numeri, qui subinde fiunt auctiores novis additionibus. Quod si Arist. scivisset, quæ nos hodiè scimus, procul omni dubio idem de sensoriis docuisset, quæ nos. Nimirum, si de principio sentiendi remoto (verba sunt Conimbricensium, loco jam citato) sit sermo, id haud dubiè cordi adscribendum est, cum in eo vigeat nativi caloris officina, in eodemq; procreentur spiritus vitales, sine quorum ope, nec ullus motus edì, nec ulla internorum, externorumve sensuum functio obiri potest. In eandem sententiam verba sunt Toleti, Com. in eundem 3. de Animâ, 2. r. 149. quæst. 5. Cor est rex & principium omnium operationum animalis, tam motus, quam sensus. Et hac ratione caloris naturalis, qui omnia in suis operationibus disponit & conservat, & ratione ipsius fiunt spiritus motivi & sensitivi postea in cerebro. Et ob id omnia ei (cordi:) tribuuntur, ut universali principio, non tamen est proximum operans in sensu & motu voluntario, sed cerebrum. Et post pauca. Dicit Aristoteles (ita enim scribendum est) quòd frigiditas cerebri est ad temperandos spiritus sensitivos. Si enim multum calidi sint & mobiles, erunt inepti ad sensum. Temperantur ergò à cerebro. Unde

de q
non
tem
sim
inqu
id d
teba
ab
lime
Eò f
men
ti m
caus
cessa
anim
tat i
sub
fit sap

H
part
gum
sunt
silen
tu, v
vide
quit

de quamvis cor sit radix spirituum vitalium :
non sunt tamen sensitivi , nisi à cerebro
temperentur. Huc quoq; tendunt doctif-
simi à Veiga Com. in Art. c.10. verba : Cur,
inquit, ita sunt dispositi tres ventres ? Sanè
id decuit multis de causis. Primum, oportet
plurimum separari vim cogitantem
ab alimenti officinis. Crebri enim a-
limenti halitus interturbant intelligentiam,
Eò fit, ut venter crassus non gignat tenuem
mentem, & pueri ob immodicum alimen-
ti motum sapientia inepti sunt. Accedit &
causa altera, Calor multus spiritalium ne-
cessarius est ad opera utriusque facultatis,
animalis & naturalis, &c. Locus, quem ci-
tat idem ex 7. Phys. 3. t. 20. est, τὸ ἡρεμῆσαι καὶ
εὐλαβεῖν ἢ δύναντα ὀπίσθεται καὶ φρονεῖ, *Sedendo animus
fit sapiens, vulgò dicitur.*

CAP. XIII.

His ita explicatis & confirmatis, restat
deniq; ut examinem ea, quæ Gal. Us.
part. ut dixi, contra Aristotelem affert ar-
gumenta. Licet autem ex iis, quæ allata
sunt, non difficile sit illis satisfacere : tamen
silentio præterire non licet, ne vel contem-
tu, vel solutionis inopiâ breviter secutus
videri possim, ut de Chryssippi argutiis lo-
quitur Gal. 4. Sent. Hipp. 1. Vel ideò, quia

D

Argen-

Argenterio l. 2. de Somno, 2. item Com. in
Art. 2. c. 9. Piccolhomino 5. Praelect. Anat.
7. & Laurentio 4. Anat. quaest. 3. digna visa
sunt, quæ denuò nobis occurrent, additis
subindè tubicinibus aliquibus, ad primum
contactum cum totâ ædificii mole ruituris.
Antequam autem id faciam, libet mihi,
proœmii loco, inquirere in cognatum Gal.
dogma de usu capitis. Verba Aristotelis
sunt 4. Part. 10. ἡ κεφαλὴ μάλιστα τῷ ἐγκεφάλῳ
χάειν, Caput præcipuè factum est cerebri gratiâ.
Hoc Gal, oppugnat hâc ratione, Quod μα-
λακώτερα, crustata, Caput quidem non habe-
ant, cerebrum autem non habeant. Si igitur
cerebrum absque capite esse potest, quid
dici potest, caput esse causâ cerebri? Heic
primum omnium illud mireris, cur Gal.
aliò trahat Aristotelem? Cùm enim ille
expressè loquatur de sanguineis, in quibus
solis cerebrum esse ait: cur ad exsanguia
Gal. dilabitur? Non minus illud mireris,
cur velit cogere Aristotelem, ut de imper-
fectis & perfectis animalibus eundem ser-
monem habeat? Cùm enim idem doceat,
& res ipsa clamet, in exsanguibus non esse
ullum viscus, 3. Part. 4. cur sermonem, de
sanguineis habitum, in quibus est distin-
ctus membrorum omniû apparatus, trans-
fert Gal. ad exsanguia? Tertiò & illud,
cùm cancri caput habeant, sed ἀβρίστον, inde-
finitum,

Com. in Anat. magna vasa additis primum futuris. t mihi, m Gal. stotelis yneφάλλε gratia. od ma- habe. Si igi- est, qui Heic r Gal. m ille quibus nguia reris, mper- n ser- oceat, n esse m, de istin- rans- illud, inde- tum,

fnitum, 4. Part. 10. aut si mavis cum Gal. c. 4. *ἑποχὰ φλοῦ τινὰ μόνω*, duntaxat rudimentum capitis, quod nisi fallor, est idem cum eo, quod aliàs Aristot. ait, *συνεῖς χάειν*, nota gratia: cur Gal. simpliciter negat esse, illis caput? Fortassis propterea, quia sensus ex eo non prodeunt. Inde quia Peripatetici argumentari poterant, Ergò caput, & quod in capite cerebrum, non est primum sensorium: mirificè satagit Gal. ut probet, Id, è quo in crustatis prodeunt sensus, esse vocandum cerebrum, aut analogum cerebri, non autem cordis. Ego verò illud iterum urgeo, Ab imperfectis ad perfecta non valet argumentatio. Quòd enim Natura in perfectis facit per distincta organa: id in imperfectis facit per unum aliquod. Id verò cui proportionatum esse credendum est in perfectis? Primò, an secundo? Nisi penitus me decipio, primo & indiscreto. Cor itaque quia in perfectis est primum sensorium, sed quod distinctis utitur organis, cerebro, nervis, musculis: fuerit sanè & in imperfectis cordi potius analogum, quàm cerebro. Nimirum, semper procedit Natura distinguendo, ut ex 8. Hist. 1. docet ipse Gal. 2. Sem. 5. Sed instat, Aut pars ea, quæ sensus præbet in omnibus est nominanda cerebrum, aut cerebrum in iis, in quibus est, frustra est. Ratio consequentiæ quæ est?

D 2

Dico

Dico enim iterum, Ab imperfectis, &c. Si, inquit iterum, oculus v. g. dicitur id, quod videt, etsi non in capite sit, sed in pectore: cur id, quod sensum præbet, non dicatur cerebrum, ubi ubi sit? τὸ ἐν ἀρχῇ. Hæc enim de re ambigitur, Ubi sit primum sensoriū? Sed & iterum dicere possum, Ab imperfectis, &c. In his enim calor tam intensus non est, ut opus sit contrario frigore; itaq; sensus potuerunt appendi pectori, & quod sentit, cordis analogum est, non cerebri. Et ita ego respondi vobis, ô viri amici: mihi autem quomodo respondebitis? Cerebrum in iis tantum est, in quibus cor etiam est, quæ eadem sunt sanguinea, Ergò cerebrum propter cor est. Quæ enim se mutuò tollunt, sunt propter se invicem. Ita 6. Us. part. 9. & 11. argumentatur Gal. Dexter cordis ventriculus in iis tantum est, in quibus pulmones sunt, Ergò ventriculus ille propter pulmones est.

CAP. XIV.

Intelligunt, puto, boni & sapientes viri quorsum ista attulerim! Ideò jam redià venio ad argumenta. Primum est à distantiâ cordis à cerebro, Natura, inquit, non tam longè separâset ab invicem, sed cerebrum vel omninò circumdedisset cordi, vel

&c. Si, quod
ctore:
dicatur
enim
foriū?
perfe-
tensus
; itaq;
quod
erebri.
i: mi-
Cere-
etiam
cere-
e mu-
Ita 6.
Dex-
st, in
lus il-
s viri
redā
stan-
non
cere-
ordi,
vel

vel certē in thorace collocāset. Ego ve-
rò, mi Galene, vellem heic audire ratio-
nem necessitatis! Cū enim aër refrige-
randi cordis causā ingrediatur per tot am-
bages: quidni possit heic quoque simile
quid fecisse Natura? Dicis ipsemet 6. Us.
part. 2. causam hujus tam longinqui itine-
ris esse, ne aër inalteratus allabatur ad cor:
& non possit heic subesse tale quid? Certè,
Accoramboni Annot. in 2. Part. 7. ratio
planè mihi persuadet, Si, inquit, cerebrum
locatum esset juxta cor, cū sit summè fri-
gidum, cor verò summè calidum, ita acri-
ter invicem agerent, & paterentur, ut vel
alterutrum destrueret alterum, unde statim
animal periret, vel semper animal doleret
ex illā vehementi alteratione, ab his parti-
bus in corpore animalis factā. Nunc enim
videmus experiētiā, quòd si cerebrum ni-
mium calescit, aut cor nimium refrigera-
tur, vel delirat animal, & malè se habet,
vel prorsus perit, ut contingit in metu, & in
calidis ægri tudinibus, quæ caput petunt.
Hæc ille. Quibus addo. 1. Quomodo
sensuum instrumenta, quæ nunc in capite
sunt, poterant esse in thorace, qui in per-
petuo motu est? 2. Quomodo thorax, tot
modis perforatus, satis esse poterat tuen-
do cordi, visceri omnium nobilissimo? 3.
Quomodo in ipso thorace esse poterat ce-
rebrum,

rebrum, quandoquidem ibi pulmones se
dilatare debebant? Sed quid ego multis?
Mi Gal. legistiné Aristotelem? An non ille
ait expressè, fieri refrigerationem hanc su-
am per *συμπάθειαν*, *consensum*, refrigeratoq;
non corde ipso, sed sanguine ipsius, & qui-
dem, non quamdiu in corde est, sed post-
quam in cerebrum translatus est? Cur er-
gò tu vis cogere illum, ut loquatur de *συν-
φάσει*, *contactu*? & quidem substantia utrius-
que.

C A P. XV.

SECUNDUM est à tutelâ utriusque partis.
Si adeò, inquit, cæcutivisset Natura, ut
distantiâ negligeret: non tamen in eo et-
iam cæcutivisset, quod utrumque septo cir-
cumdedit tam firmo, densoq; illud quidem
thorace, hoc autem cranio. O Galene,
non possum non iterum quærere, legistiné
Aristotelem? An non ille ait expressè, fieri
refrigerationem hanc suam per vasa, quæ à
corde sursum eunt? An non ait, *συμπάθειαν*
fieri *μεταβαλόντων καὶ πάσχοντων* ἢ *πρὸς τὸν ἐγκέ-
φαλον αἷματων*, *mutato & passo aliquid sanguine il-
lo, qui circa cerebrum*? Age, consideremus
hec vasa illa. Quæ in Anatomia ignoravit
Aristot. ea vis tu nocere sententiæ ipsius:
ego verò tam iniquus in te non ero. San-
guinem

guinem è corde in cerebrum ire, noverat
Aristoteles: sed distincta vasa non noverat.
Sanguinem è corde in sinus duræ matris
effundi, nôsti tu, quâ in re superas Philoso-
phum: at sex illas venas, & arterias quatu-
or, inter quas venæ tres, arteriæ duæ in si-
nus dictos absumuntur, distinctè non no-
veras, quâ in re pares estis. Quemadmo-
dum ergò tuæ sententiæ de usu cerebri hæc
ignorantia non obest: ita nec Arist. obesse
debet. Per dicta igitur vasa Aristoteli a-
scendit sanguis, indistinctè: tibi spiritus vi-
talis, proprium & familiare animalis ali-
mentum, 9. Us. part. 4. 16. Us. part. 10. Spi-
ritus hic ad cerebrum it, non impediante
utriusq; membri sæpto: & sanguis ille non
eat? Spiritus hic alteretur: & sanguis ille
non alteretur? Libet etiam heic paululum
immorari. Audivimus Aristotelem doce-
re, desinere in membranam cerebri, non
paucas & amplas venas, sed frequentes &
tenues; audivimus etiam, sanguinem illas
vehere, non copiosum & crassum, sed te-
nuem & purum: quid habes heic, quod re-
prehendas? Certè, sanguis, qui ascendere
debet, rationabiliter est levior illo, qui de-
scendit, non refragantibus etiam Medicis!
Certè vasa illa, ad magnitudinem cerebri
(præsertim in homine) collata, nec multa
sunt, nec ampla! frequentia etiã & tenuia,

D 4

si cum

si cum artubus compares! Hoc fortè re-
prehendes, quod propter temperamen-
tum cerebri ascendere, ait? Atat, ille non
tantum propter τὴν ἑγκράτειαν ἀλέαν, ut con-
servetur tepor cerebri naturalis, ascendere ait:
sed & propter τὴν τῶν αἰσθητικῶν ἰσχυρίαν καὶ ἀ-
κρίβειαν, ut sensus sint quietiores & meliores. Hæc
quantum absunt à spiritu tuo vitali, qui idē
servit sensibus? Nisi prorsus cæcutio, ut
noctua ad solem, ne hilus quidem interest.
Ad Aristot. ut reditum faciam, fit ipsius re-
frigeratio tantò commodius, quò in plura
vasa discinduntur postea frequentia illa &
tenuia. Quod enim recentior Anatomia
docuit, Quinque illa dicta vasa, desinunt
quidem, ut Arist. loquitur, ibi, ubi duram
matrem contingunt, si inspicias continui-
tatem perpetuam, in omnibus aliis parti-
bus observatam: at si consideres, quomodo
ex duræ matris sinibus elapsa, distribuun-
tur primum per totam piam matrem, deinde
per totam cerebri substantiam, quod
tum erat ignotum Anatomicis, tantum ab-
est, ut ibi desinant, ut etiam cum nervis ite-
rum descendant, ut alibi à me demonstra-
tum est. Quem itaq; vasa illa sanguinem
vehunt, ubi in substantiam cerebri frigi-
dam & humidam, non sine tamen conce-
ptaculis suis, delatus est, refrigeratur, &
sensibus fit aptus. Substantia enim illa,
vasa

vasa
do a
suam
relic
visce
anim
qua
tion

T
la du
si ho
coll
Hoc
est i
calic
Exe
dent
quib
plo
ditu
bus
lius
refr
& a
to,
inte

re-
men-
non
con-
ait:
i-
Hæc
idē
, ut
est.
re-
ura
&
mia
unt
ram
ui-
ri-
odo
an-
ein-
uod
ab-
ite-
tra-
em
igi-
ce-
, &
lla,
asa

vasa undiquaque cingent, & emplastri modo ambiens, imprimit sanguini qualitatem suam. Hoc modo si fit refrigeratio Aristotelica, quid causabimur sæptum utriusque visceris? Tibi fortè si tempus perdere est animus, abi ad Piccolhominum, & vide, quam ridiculè sit sollicitus in tertiâ suâ ratione de modo refrigerationis!

CAP. XVI.

Tertium est ab interpositione colli. Si omninò, inquit, Natura pervidisset illa duo, non tamen & hoc pervisura fuerat, si hoc ipsi fuisset consilii, quod nimirum collum interposuit inter has duas partes. Hoc tantò absurdus est, addit, quò clarius est intuenti rerum naturam, Animalia, quò calidiora sunt, eò collum habent longius. Exemplo sint τὰ κεραιόδορα, illa, quæ serratos dentes habent, canes, lupi, leones, & similia, quibus omninò collum est longius. Exemplo sint aves quædam, quibus adeò protenditur collum, ut cerebrum pari cum pedibus intervallo distet à corde. Ut verisimilius sit, à calcaneo potius venturam cordi refrigerationem, quam à corde. Hæc ille & alia magno cum fervore. Ego verò puto, non esse quenquam, qui vel per se non intelligat, vel ex superioribus non agnoscat

futilitatem hujus rei ! Ut enim jam sæpè
dixi, non est necesse, ut frigiditas descen-
dat è cerebro in cor : Cerebrum enim re-
frigerat sanguinem, è corde elatum. Sed &
si necesse esset, non esset res tam absurda,
ut ante me ostenderunt alii. Colli quis sit
usus, rectè ostendit Galen. paucis antè ista.
Collo igitur quia carere animalia non po-
terant; per collum autem deduxit natura
aërem, cordi refrigerando dicatum : quid
miri, si hanc quoque refrigerationem ita
molita est, si omninò alius modus non da-
tur ? Quod ad animalia longi colli, novit
Gal. causam 8. Us. part. 1. ut possint cibum
persequi. In iisdem tamen vasa è corde in
cerebrum eunt sine periculo, 16. Us. part.
2 & non possit per eadem descendere re-
frigeratio, si omninò alius modus non da-
tur ? Quod si in his par est intervallum in-
ter cerebrum & cor, & inter cor & pedes :
quid Aristoteli inde mali est ? Tibi verò, ò
Galene, tuisq; omnibus consecratis hoc
inde est, quòd morbum animi hoc γελοίον, τι-
diculo, (tale enim est, quamvis Gal. neget)
propalatis. τὸ σκοπεῖν ἢ κατὰ γέλῳ, ὡς ἠλίθων,
ὁ δογματικῶς ἀμβισθητεῖται, περπετεῖς, temerarii
hominis est subsannare & videre in iis, quæ serio in
disciplinis aguntur, verba sunt Gal. 8. Sent.
Hipp 9. Et parum abest, quin accenseam,
qui ista jactitant, τοῖς ἰατροῖς συφισμαῖσι, quos
Hipp,

Hipp
τοῖς σο
καὶ δὲ
συνδύμα
ὅτι προ
sunt, q
bentur
saper
lepid
seme
pute
mum
piph
rella

Q
brun
sunt
non
Min
hos
nes
gid
lem
hil
sæ.
illi

Hipp. ait 1. Tract. 5. h. e. interprete Gal.
τοῖς σοφὸν ὑπὸ τοῦ Δοκῆσαι εὐρίσκειν, ἀμαρτάνοντες ἴσως
καὶ διὰ τὸ το μὴ δὲ τὰ τοῖς ἰδιώταις ἀπασὶ καλῶς γινώ-
σκόμενα φυλάττοντες, qui cum putent, magnum quid
& præclarum se invenisse, ne in illis quidem firmi
sunt, quæ ab omnibus è vulgo pro certis firmisq; ha-
bentur. Tales qui sunt, ut videantur pulchrè
sapere, necesse habent uti oratione non il-
lepidè fucatâ, quod Sophistarum esse ait ip-
semet Galenus contra Julianum. Et ne
putes, me hanc dicam in hoc negotio pri-
mum impingere Gal. ad Ferdinandum E-
piphanium 1. Theorem. 36. qui cum Zaba-
rella l. c. loquitur, ut apparet.

C A P. X V I I.

Quartum est à temperie cerebri, Cali-
dum non potest refrigerare, At cere-
brum est calidum. In hoc quidam valdè
sunt officiosi. Et quia putant Majorem
non indigere probatione, in probatione
Minoris multi sunt. Piccolhominus inter
hos mirificè satagit, ut evertat Arist. ratio-
nes, quibus cerebrum vult probare esse fri-
gidum. Et quamvis certum sit, Aristote-
lem bonam causam non optimè egisse: ni-
hil tamen hinc decedit bonitati ipsius cau-
sæ. Habent igitur me fateptem juxtâ cum
illis, Falsum est, quod ait 3. Hist. 17. οἱ ἐγκέ-
φαλοι

φαλοῖ

φαλοὶ τῶν μὲν πικρῶν λιπαροὶ τῶν δὲ ξηρῶν,
αἰχμηροὶ, *Cerebrum eorum, quæ pinguedinem ha-*
bent, pingue est: eorum autem, quæ adipem, aridi-
usculum; falsum est, quòd 2. part. 7. ait, Cere-
brum esse naturâ frigidissimum, quia jun-
cta ei sit spinalis medulla, quæ calida est.
Reverâ enim spinalis medulla æquè frigida
est ac cerebrum; falsum est, quòd ibid. ait,
τὸ ἐγκέφαλον ψυχρότητα φανερὰν εἶναι καὶ πῶς δὲ ξιν.
cerebri frigiditatem tactu esse manifestam; falsum
est, quòd 1. Hist. 16. scribit in eundem sen-
suum, τὸν ἐγκέφαλον διγυανδροῦ καὶ φύσιν ψυχρὸν εἶ-
ναι, cerebrum naturâ suâ ad tactum frigidum esse;
falsum est, quòd ibidem dicit, ἀαιμὸς ὁ ἐγ-
κέφαλος ἅπασιν, καὶ ἐστὶν ἔχων ἐν αὐτῷ φλέβα,
ex sanguis est omnibus cerebri substantia, neque in se-
ullam continet venam; falsum est, quòd ite-
rum 2. part. ait eodem sensu, ἀαιμότατος
τῶν ἐν πῶσώματι πάντων (ὅτι ἐν αἵματι ἔχει ἐν
αὐτῷ) ὁ ἐγκέφαλος, καὶ αἰχμηρότατος, omnium
in corpore partium (humidam) maximè ex sanguine
est (nam ne tantillum quidem sanguinis continet)
cerebrum, & ob id squalidum. Hunc enim sen-
suum habet vox, ex priori planè pendentem,
ne quis cum Piccolih. frustrâ se torqueat;
falsum est, quòd 3. Hist. 3. ὁ ἐγκέφαλος πάν-
των ἀαιμὸς ἔστιν, καὶ ἔτε μικρὸν, ἔτε μέγα φλεβίον
ἀποτελεῖται εἰς αὐτὸν, cerebrum omne est ex sanguine,
neque ulla venâ, magna vel parva, desinit in ipsum:
sed falsum non est, quòd eodem 2. part. di-
citur, ὁ ἐγκέφαλος ψυχρότατος τῶν ἐν πῶσώματι
μορίων,

μορίων, cerebrum membrorum omnium frigidissi-
mum est; falsum non est, quod 5. Gen. 3. φύ-
σει ὅτι ὁ ἐγκέφαλος τὸ σῶμα τὸ ψυχρότατον, in toto
corpore cerebrum est natura frigidissimum; falsum
non est, quod de Somno 3. πάντων ὅτι τῶ ἐν
τῷ σώματι ψυχρότατον ὁ ἐγκέφαλος, omnium in
corpore partium cerebrum est frigidissimum; fal-
sum non est, quod iterum 2. part. 7. affir-
matur, τὸν ἐγκέφαλον φύσει ἔχει κοινὴν ὕδατος καὶ
γῆς, Cerebrum naturam habet aquae & terrae com-
munem; falsum non est, quod ibidem subji-
citur, ὅτι δ' ἐστὶν ὁ ἐγκέφαλος κοινὸς ὕδατος καὶ γῆς
δηλοῖ τὸ συμβαῖνον πρὸς αὐτὸν, ἐφύμηνον γὰρ γίνεται ξη-
ρὸς καὶ σκληρὸς, καὶ λείπεται τὸ γῆδες, ἐξατμοδένον
τὸ ὕδατος, cerebrum esse aqueum & terreum osten-
dit id, quod accidit circa illud. Elixum enim fit sic-
cum & durum, exhalanteq; humore relinquitur,
quod terreum est. Si de humiditate praeterea
aliquid velis, verum est, quod ait 1. Hist. 16.
καὶ μέγιστον ἀνθρώπων πλείστον ἔχει ἐγκέφαλον καὶ ὑγρό-
τατον, homo, proportionem magnitudinis, cerebrum
habet plurimum & humidissimum; verum est,
quod 2. part. 14. inquit, πλείστος ὅτι καὶ ὑγρότα-
τον ὁ τῶ ἀνθρώπων ἐγκέφαλος, hominum cerebrum
copiosissimum & humidissimum est. Ne dubi-
tes, Gal. 1. Temp. ult. & 2. Temp. 3. inter
partes humiditas habet: 5. Aph. 69. manife-
stè frigidum esse ait. At heic tribus argu-
mentis calidum esse affirmat? Si quidquam
video, loquitur comparatè. Ut enim ri-
diculum

diculum suum faceret serium, poenitudine,
credo, ductus, cerebrum ait calcaneo esse
calidius, ideoque fieri, ut calcaneum refri-
gerando cordi sit aptius, quam cerebrum.
Reverâ autem cerebrum est frigidum, re-
spectu scil. partis temperatæ, quod magnus
hâc in parte Arist. adversarius, Argenterius,
quoque tradit. Et in promptu sunt Ga-
leni in Arte c. 28. verba, Cerebrum calidif-
simum est frigidius corde frigidissimo.
Quod si non credis, confer utriusque par-
tis substantiam, cerebri quidem mollem,
& albam, cordis autem duram & rubram,
nec diffitebere. Quin para tibi vivam A-
natomiam, experiere, verum esse, quod di-
co. Quod tamen dum studio contradi-
cendi negare vult Piccolhominus, turpiter
se dat. Quid enim est, quod ait, se in cane
vivo animadvertisse, cor & cerebrum æquè
ferè calida esse. Quid est illud Ferè? Gra-
dus rustici, ein Bawrenschritt/ut nos solemus
dicere. Quomodo enim focus non fit ca-
lidior vaporario, cui calefaciendo est factus?
asserente id ipsum etiam Gal. 2. Temp. 4?
Jam ergò hoc adversariis ultrò datur, Ce-
rebrum est actu calidum: Sed an propterea
non possit refrigerare cor? Remissum e-
nim remittit intensum. Qui tradunt ra-
tionem compositionis medicamentorum,
dicunt, Ex calido, ut sex, & calido, ut duo,
non

non fit calidum, ut octo, sed ut septem seu
sex. Hoc enim demit illi. Affunde aquæ
calidæ tepidam, non calefiet amplius, sed
refrigerabitur. Hinc apparet falsitas Ma-
joris. Apparet etiam insignis lapsus Piccol-
homini, qui putat, si obtineat, cerebrum
esse temperatum, jam se obtinuisse, cere-
brum non posse refrigerare cor. Hei mihi,
quam nemo sapit omnibus horis!

C A P. X V I I I.

Quintum est illud, cujus penè in vesti-
bulo memini, Frustrà fit per plura,
quod fieri potest per pauciora, At cum A-
ristot. ipse pulmones & asperam arteriam
præfecerit refrigerando cordi, cur adeò sui
est immemor, ut jam aliam comminifca-
tur refrigeratione? Respondere possem
cum Alcorambono in l. d. (quò etiam incli-
nat Langius) refrigerationem cerebri esse
καθολικώτερον, magis universalem latiusq; patere.
Ubi enim pulmones & aspera arteria non
sunt, ut in piscibus, refrigeratio cordis fit à
cerebro, inquit. Verùm cum ad id facilè
sit respondere, distinxì ego, distinguoq;
amplius, Refrigeratio, quæ fit per pulmo-
nes, eorumq; analogum in piscibus qui-
busdam, pertinet ad sanguinem alimenta-
rium, aut potius ad cor, quod sanguinem
illum

illum conficit. Refrigeratio, quæ per cerebrum fit, pertinet ad sensus in sanguineis. Hæc ipse Aristot. distinxit. De priori enim verba sunt de Somno 2. τὰ ἀναπνεύοντα, καὶ τὰ πρὸ ψυχρῶ κατὰ ψυχρότητα, πρὸς γὰρ τὴν σωτηρίαν τὸ ἐν τέτρωτῶ μορίῳ (καρδίᾳ) δεξιᾷ, ἢ φύσει πεπρόβηκε. *Quem locum à Gazâ malè habitum, ita interpretandum duco. Natura, ad salutem calidi, in hoc membro (corde) stabulantis, perforavit, tam illa animalia, quæ respirant, quàm illa, quæ in aquâ perfrigerantur. Cur autem verbum πρὸς ita vertam, locus dicendi fortè alius erit. De posteriori sunt suprâ allata loca, præsertim ille, qui cerebrum esse factum dicebat, πρὸς τὴν ἰσθμὸν ἀνίστασθαι ἢ στυχίαν καὶ ἀνεύθειαν, ad sensuum quietem & accuratorem.* Facebat itaque convicium Gal. qui Arist. ait hæc in parte fuisse sui immemorem! Quî enim id dici potest de eo, qui de diversis rebus diversa docuit diversis locis? Ut iterû dicere cogar, quamvis nauseam sit pariturum, Legistinè Aristotelem, ô Galene?

CAP. XIX.

SExtum ita formare debuit Piccolhomini- nus, Aër calidissimus non refrigerat cor, Cerebrum est calidius aëre etiam calidissimo, Ergò cerebrum non refrigerat cor. Aut ita hypotheticè, Si aër calidissimus non
refri-

refrigerat cor, multò minus cerebrum, quod est calidius aëre calidissimo, refrigerabit cor, At verum prius, Ergò. Assumptum probatur, In aëre calidissimo si tractentur vulnera capitis, diligenter tamen videndum, ne cerebrum refrigeretur. Id enim malorum ultimum est. 1. nego, aërem etiam calidissimum non aliquatenus refrigerare cor. Quomodo enim viverent Æthiopes, Ægyptii, adeoq; Orientales & Meridionales omnes? Et nos experimur, etiam in calidissimis balneis nos aliquandiu vivere posse. Refrigerat igitur, sed non æquè feliciter. 2. dico, licet cerebrum sit calidius aëre: non est tamen calidius corde. Quâ de re jam dixi Gal. sententiam, sensui respondentem. Quod de periculo in vulneribus capitis dicitur, aliò pertinet, quàm ad simplicem refrigerationem. Idem enim accidit in vulneribus thoracis. Quæ causa? quam Gal. attulit suprâ, Quia allabitur aër inalteratus, præterq; consuetudinem. Vide Cæalp. 5. Artis, 2. Quòd autem vellicat Gal. Aristotelem, qui 2. Gen. & Cor. 3. aërem dixerit esse calidum: solens suo more facit. Loquitur enim Philosophus ibi de aëre puro & elementalì, qui reverâ calidus & humidus est, teste etiam Hipp. l. de Carnibus, non de eo, quem spirando trahimus, Vide Accoramb. d.l. An

E

hoc

hoc non est peculiare Gal. argumentum?
Voluit enim obviare tantum instantiæ illi,
Nisi fortè cerebro aërem calidiorem existi-
mans, &c.

CAP. XX.

Septimum est, à naturâ calidi. Calidum,
Siquit, sursum fertur, non deorsum.
Possam satisfacere dupliciter, 1. per instan-
tiam, Spiritus animalis, qui calidus est, fer-
tur deorsum in nervis. 2. allato modo re-
frigerationis, de quo satis superq; , nisi for-
tè super eo audire placet Th. à Veiga, Com.
in Art. c. 28. Quia peculiare spiritus tem-
peramentum moderandum erat, & variis
aptandum actionibus, genuit membrum
subfrigidum, album, molle, citra vasa, ce-
rebrum, ut per totum illud conversans spi-
ritus, à corde delatus, recipiat tempera-
mentum, puritatem & splendorem, ad di-
vinas in cerebro functiones. Elegantiùs
Com. in 3. Loc. aff. 4. Pulchrè Natura intel-
ligens, calorem animalibus functionibus
necessarium esse, sed eum tamen frigore
temperatum, & ad moderationem, quie-
temq; redactum, quo nec motus temerarii
sint, nec sensationes deliræ, quales sunt
phreneticorum: junxit in animalibus ce-
rebrum cordi. Quemadmodum enim
fabri

fabri ferrarii ferrum aprant primum igne,
deinde aquâ temperant: ita spiritum vita-
lem primum inflammare debet cor, cere-
brum deinde attemperare, ut quietem
comparer, quâ anima sapiens evadat.

C A P. XXI.

Octavum sit id, cujus supra quoque ex
Argenterio memini, De sententiâ A-
rist. non omnes sensus pertinent ad cere-
brum, quomodo igitur Arist. dicere potest,
Cerebrum esse sensorium? Loca sunt 2.
part. 7. & 10. Dixi ex Averroë, Imperitiam
Anatomix non debere nocere sententiæ A-
ristotelis. Quemadmodum itaque Galeni
doctrinæ 8. Us. p. 6. de modo auditionis
(putâ, quod fiat aëris percussione quasi un-
dâ progrediente ad cerebrum) non nocet,
quod ille structuram auris intimam igno-
ravit, & in specie, quod 6. Meth. ult. de sen-
tentiâ Erasistrati, ut patet ex 7. Sent. Hipp. 3.
docuit, Meatum auditorium, non solum ad
duram matrem pertinere, sed etiam ner-
vum contingere, qui in ipsum è cerebro de-
scendit: ita Aristoteli, in universum de o-
mnibus sensibus loquenti, non debet noce-
re, quod progressum omnium è cerebro ad
sensoria nervorum nescivit. Ostendisset ali-
quis Aristoteli; cum gratiarum actione ac-

cepisset, quia sententia ipsius ita confirmat,
ut nihil amplius. Hei mihi, si aquilæ illi
non obtitisset malignitas temporû, quam
pulchrè haberemus explicatos usus multa-
rum partium, qui hodiè vel ignoti nobis
sunt, vel malè docti!

CAP. XXII.

Nonum conficit ratio illa validissima,
quæ Aristotelis & Peripateticorum
dogmata evertit funditus, inquit Orator
Gallus. Si cerebrum refrigerandi cordis
gratiâ tantum constructum est, quid opus
tam mirabili structurâ? quorsum cavitates
quatuor, corpus cameratum, plexus arte-
riarum labyrinthici, conarium, glutia, epi-
physis scolicoïdes, spinalis medulla, nervo-
rum propagines. Audio: sed audi tu quo-
que. Si cerebrum gignendi spiritus anima-
lis gratiâ tantum factum est, quam ratio-
nem reddis structuræ illius mirabilis & ve-
rè Dædaleæ? Certè, tam tibi aqua hæret,
quam mihi! Et sunt in medio duorum ma-
gnorum duorum virorum scripta, Altimari
& Claudini, in quibus probant, facultates
principes non fieri in ventriculis, sed in
corpore. Ego verò in Com. in de Us part.
probavi, sensus etiam externos fieri in cor-
pore, non in ventriculis, ut isti volunt. Cùm
enim

enim spiritus in ventriculos non illaban-
tur; nervi etiam cum illis non sint conti-
nui: quí possit hoc dici? Quare spongia
ἀσπιδία, *informis*, ut Galenus loquitur,
idem præstiterit. Quæso autem te, per
Deum immortalem, mi Laurenti, quid ha-
bes, quod tantoperè jactes de ratione ædifi-
cii hujus mirificè miri? Ventriculorum
duorum superiorum tres affers usus, quos
omnes si commentitios esse dixerò, verè
dixerò. Horum præcipuus quia est spiri-
tuum generatio; quippe, qui extendit se
etiam ad alios, ad nates, ad sequentia; is
ipse autem falsus est, ut ante me probârunt
optimi Galenici: quid habes, quo te jam
ostentes præ Aristotele? Præstat fateri igno-
rantiam, quam falsis assertionibus collutu-
lare naturam. Quod non ita est, ut dici-
tur, etiam si honos videatur, injuria est, in-
quit quidam è veteribus Theologis. Sic ho-
diè pleriq; agunt, Quidquid dici Aristote-
les, quidquid dicit Gal. est omni exceptio-
ne majus. Non ita, Qui non dubitat, aje-
bat Scherbius, est similis homini dormi-
enti & securo, h. e. qui planè non co-
gitat, in quantâ ignorantia
versemur.

Cassianus
Cœnobi-
ta.

CAP. XXIII.

ARgenterius & Laurentius hæc addunt reliquis. Quoniam Natura in omnibus est justa, siquidem à cerebro refrigeriū debet exspectare cor, quò calidius est cor, eò majus erit cerebrum. Quare in leone, animali calidissimo, cerebrum erit majus, quàm in homine, & in masculo majus, quàm in fœminâ. Respondeo, nulla heic necessitas est. Satis enim est, ut tantum refrigeretur (ita enim loquar) cor, quantum speciei illi convenit. Leo v. g. non debet tantoperè refrigerari, quantoperè homo, aliàs desineret esse leo. Alioquin notum est Vesalii dogma l. 7. c. 1. Tam magna esse animalium cerebra, quam proximè ad rationem humanam accedunt. Homo igitur quia animalium rationalissimus, ut sic dicam, jure maximum habuit cerebrum. Leo autem, quamvis calidior homine, non tantum habet cerebri, quia tanto refrigerio non indiget. Cæterum quod de mare dicitur heic, Aristotelis est 2. part. 7. & Plinii l. 11. c. 37. quod ratione non caret, quamvis, credo, nemo libellæ appenderit.

CAP.

CAP. XXIV.

COrollarii loco libet mihi hæc adnecte-
 re. Ut Aristot. hoc statuit, inquit Ar-
 genterius, ita modum dicere non potest,
 quo id fiat. Immò verò, & potest dicere, &
 dicit. *συμπάθειαν* enim ait esse inter cor &
 cerebrum, sensumq; fieri, cum sanguis alte-
 ratur in cerebro, 2. part. 7. Cujus loci emen-
 dationem eam, quam suprâ tradidi, si non
 recipis, & cum Accorambono intelligis per
 principium Animam: non ego quidem pu-
 gno, modò hoc mihi des, quod sequentia
 verba mihi dant, Sensum fieri per alteratio-
 nem sanguinis. Hæc enim explicant *συμ-
 πάθειαν* illam. Viderat, ut reor, Argente-
 rius, modum hunc dari posse, & datum esse
 dudum ab Averroë. Ideò in hunc conver-
 tit spicula sua, causans, non esse modum il-
 lum conformem menti Aristotelis. Aristot-
 teles, inquit, per partium connexionem fi-
 eri tradit. Ubi, quæso te per omnia sacra?
 Ostende mihi, ut ego ostendi *συμπάθειαν*, &
 cedam è vestigio. Certè Gal. non agnovit,
 alioquin non ufurus fuisset argumentis il-
 lis, quæ à distantia utriusque partis inter se
 sumuntur. Aristoteles, inquit porrò, cor re-
 frigerari dicit, non spiritus. Ubi, quæso te
 iterum per omnia sacra? Ostende mihi, ut
 ego ostendi tibi sanguinem, qui includit

Spiritus, quippe, qui sine sanguine nusquam sunt. Quare illud cadit simul, quod Laurentio adeò placuit, ut denuò nobis commendaret, Spiritus illos non descendere ad cordis refrigerium. Non debent: ad sensoria enim descendere debent, doctore ipsomet Aristotele, quamvis non usq; adeò luculenter, ob nubes illorum temporum. Tu verò, si honestus es, utere hac luce nostrâ ad declaranda ea, quæ obscurius ab Aristot sunt tradita, non autem ad premedum bonos viros. Idem Argenterius, cum secus quam Gal. explicat mentem Aristotelis de mediocri temperie, quam totum corpus nasciscatur ex mutuâ duarum harum partium oppositione: declinat ad Accoramboni sententiam, de quâ dixi, quod satis esse possit.

CAP. XXV.

INiquior Argenterio Piccolhominus est. Dum enim proram puppimq; negotii in eo consistere putat, ut probet, Cerebrum non esse frigidum: in duobus maximè impingit. Cùm negat, temperatum refrigerare, ridendum se propinat lixis & coquis. Cùm putat, Aristotelem tam cæcum fuisse, ut nesciverit, quo respectu pars quælibet dicatur frigida aut calida, in ipso principio
labi-

labitur cum onere, effunditq; omnem gra-
tiam. Porro autem cum aggreditur ratio-
nes Aristotelis, parum abest, quin ineptus
fiat. Cerebrum non est factum, inquit, ut
cordis calorem temperet: quia cordis tan-
tum incendium non est, ut in ore comeden-
tis ardorem aut exulcerationem excitet, pi-
peris instar, aut pyrethri, aut euphorbii.
Quis Deorum hominumve unquam ista
somniauit, praeter Piccolhominum? Et quae
ratio, si tantoperè non calet, non indiget
contrario momento? Credo, suboluisse ipsi.
Propterea paulò post spiritum animale
fieri contendit, non alteratione (non po-
terat enim aliam qualitatem, quam frigi-
ditatem, dicere) sed novâ & substantiali ge-
neratione. Mox addit, Cerebrum non po-
test alterare cor: quia tantùm abest, ut in-
ter se exquisitissimè confundantur, ac per
minima misceantur (hoc autem necessariũ
est, siquidem ad medium perveniri debeat)
ut ne quidem contingant se. Quid est ca-
lumniosè interpretari verba alterius, si hoc
non est? Quis autem non videt, tolli hoc
modo omnem per *συμπάθειαν* alterationem?
Hanc autem reverâ non tollet, nisi omnes,
ne quid aliud dicam, morbos per consen-
sum tulerit, quod utinam faceret! Quis
item non videt, arare illum vitulâ Argente-
rii, dum connexionem seu adhesionem ur-
get,

get, quam Arist. ne per somnium quidem cogitavit? Eidem culpæ (debebat enim fateri, per quem profecisset) affinis est, dum conatur respondere ad id, ad quod negavi ego c. 13. posse responderi? Si hoc voluisset Natura (vult dicere Argenterius) oportebat adversus siccitatem & duritiem ossium, adversus pulmonis calorem & molliem, aliarumq; partium excessus, immodicas qualitates contrarias in aliis partibus moliri, &c. Cur, quæso, oportuit? mi Argenterii. Ut enim ipse fateris, non omnis exsuperantia requirit, ut temperetur. Si enim pars sit talis, ut suas functiones, ususq; exercere possit, non est opus. V. g. Offa debent esse dura, pulmo debet esse mollis, & sic de cæteris. At cor non erat tale, quod sentire posset, si modò calorem in totum corpus distribuere debebat: ideò ut sentire posset, opus habebat succenturiatâ parte, quæ calorem illius retunderet. Hæc causa est, cur in iis tantum sit cerebrum, in quibus cor est, ceu dixi supra. Hinc apparet, quã temerè dixerit Piccolhominus, Aristotelem in hoc negotio fregisse auctoritatem veteris disciplinæ, Hippocraticæ & Platonice! Ubi rationes habuit, fregit, & jure. Amicus enim Socrates (ait ipse) amicus Plato, sed magis amica veritas. Nimirum, frustra Hippocratis, Platonis, Socratis auctoritas.

toritas apud doctos homines in testimoniū
vocatur, cum postea nihilominus quæren-
dum sit, An Hipp. Plato, Socrates cum ra-
tione consentiant? Apparet etiam, irritum
esse telum Argenterii, qui ait, Aristotelem
confinxisse potius hominem ex suâ ratione
& ingenio, quam vidisse unquam. Apparet
quin etiam: verum abrumpo, ne latius ser-
pat oratio, quàm modestia permittit.

CAP. XXVI.

ANtequam colophonem imponam,
non possum non meminisse Pacii, qui
Com. in 6. Meth. 6. arma expediens in Za-
barellam, penè transfugit in castra Aristo-
telis. Dum enim conatur respondere ar-
gumento secundo, Sedes, inquit, facultatis
sensitivæ atque morricis aptissima est, non
quæ calidissima, sed quæ caloris modera-
tissimi. Alioquin oportebat, quæ animalia
calidissima sunt, ea sensu, motu ac principi-
bus actionibus præstare cætera, quod pro-
fectò non evenit. Igitur ratione diversarum
operationum anima indiguit diversis in-
strumentis, & diversâ temperaturâ donatis,
eiusq; facultates in iis vigere, quia per hæc
& in iis operatur anima. Ad operationes
principes, præcipuè ad sensum & motum,
maximè aptum erat cerebrum, suâ quâdam
tempe-

temperie donatum, quo pacto sensitivam & motivam facultatem dicimus in cerebro residere. Hæc ille. quæ planè Peripatetica sunt, si hoc solum demas, quod cerebrum putat esse primum sensorium. Quod ut obtineat, valdè laborat in eo, ut probet, spiritum animalè distare specie à vitali, quod utriusque specie differentes sunt operationes. Ego verò hoc necessarium esse nego, specie differentes effectus non posse edi à causis, quæ gradu tantum inter se differunt. An non ignis gradus quidam ne coquit quidem, alius perfectè coquit, alius amburit etiam? Si dubitas, adi Chymicos nostros, & disce, Quid & quantum possint gradus ignis? Præterea concedit ipse, satis esse, ut dici possit coctus in cerebro spiritus animalis, si ita à cerebro alteretur, ut temperaturam & officium mutet. Ubi si excepero, Ergò in ventriculo etiam ita erit, in aliis partibus, ad quas it spiritus vitalis: respondebit ille, Non. Quare? Quia habet eandem temperiem, idem officium. Ego verò nego. In ventriculo enim chylificat, in mammis lactificat, ut sic dicam, in aliis facit aliud, & specie differens. Quo ipso profectò concidit dogma ipsius. Nam & spiritus animalis differt à vitali, ut proprium à communi, genus à specie. Quod cum planè stabiliat principatum cordis Aristotelicum,

telic
deo
num
loso
tum
cifo

telicum, non est cur pluribus immorer. Vi-
deo enim hunc virum quoque maluisse bo-
num esse Interpretem, quàm bonum Phi-
losophum. Mihi alius est animus, Ubi ve-
rum, ibi ego quoque sum. Obloquentes ul-
tisci didici contemptu, exemplo Frideri-
ci II. Imp. literatissimi principis,
cui istum Senarium fuisse fa-
miliarem, alicubi legi,

πολλῶν ἐγὼ θείων ψύφου
ἀκήνωτα.

F I N I S.

V. CL.

D. CASP. HOFMANNO,
MEDICO, DOMINO ET COL-
LEGÆ HONORANDO.

Corporis humani qui, quæ sit fabrica, novit,
Insignem partem jam tenet ille sui.
At qui membra etiam, quæ sint quibus usibus apta
Percipit, ille Dei mentem animo penetrat.
Unde opus & labor est, fugitq; ea cura GALENÛ,
Quandoq; & magnû fugit ARISTOTELEM,
Quid tamen ingenium, quid in his & mentis acumẽ,
Corporum itemq; frequens sectio quid valeat :
Exemplo, scriptisq; doces, HOFMANNE, disertis,
Et verum e tenebris eruis, eiq; situ.
Nec te more novo seculi consensus ab arcet,
Non mentem obfuscat Gratia, Fama, Favor.
Proposito mactæ esto tuo, nec flectere turbâ,
(Jndicium erroris sæpius esse solet.)
Et quando occultas Naturæ admissus in arceis,
Cæca aliis, animo nobiliore vides,
Pande lubens, mundi q; adeò restare theatro,
Nondum esse exhaustas Omniparentis opes,
Nec priscos, omneis ejus penetrâsse recessus,
Quædam etiã ingenii esse relicta novis.

MICHAEL PICCARTUS offi-
cii testandi ultrò fecit.

LIPSIÆ,

LAURENTIUS COBER
excudebat,

Impensis ELIÆ REHEFFELDI
& JOHANNIS GROSII.

ANNO

M. DC. XIX.

NO,
OL-
ovit,
s apta
LENŪ,
LEM,
acumē,
at :
lisertis

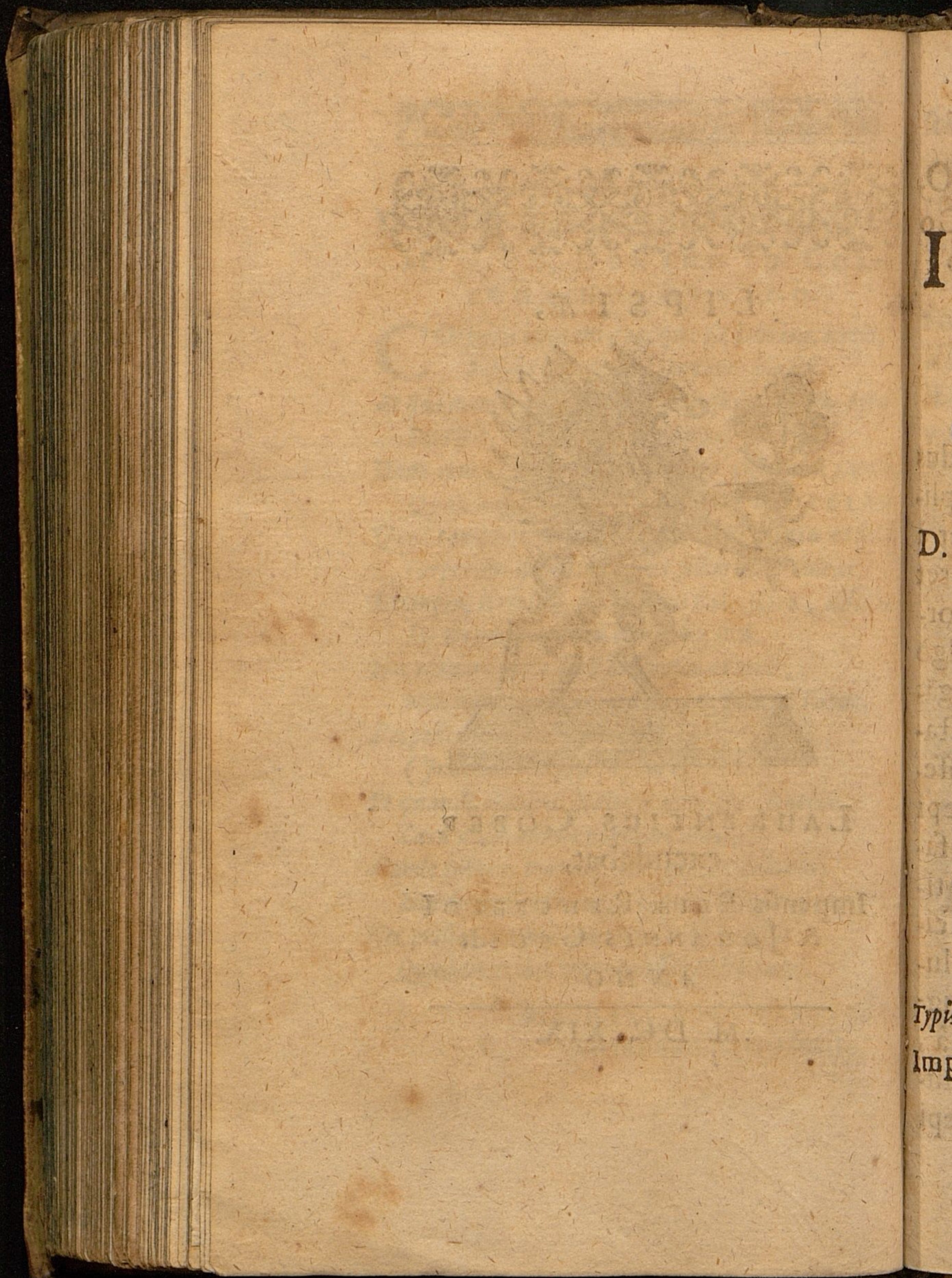
707.

6,

offi.

t.

I
D.
Typis
Imp

24k 3 2 5 8

ULB Halle 3
006 836 445

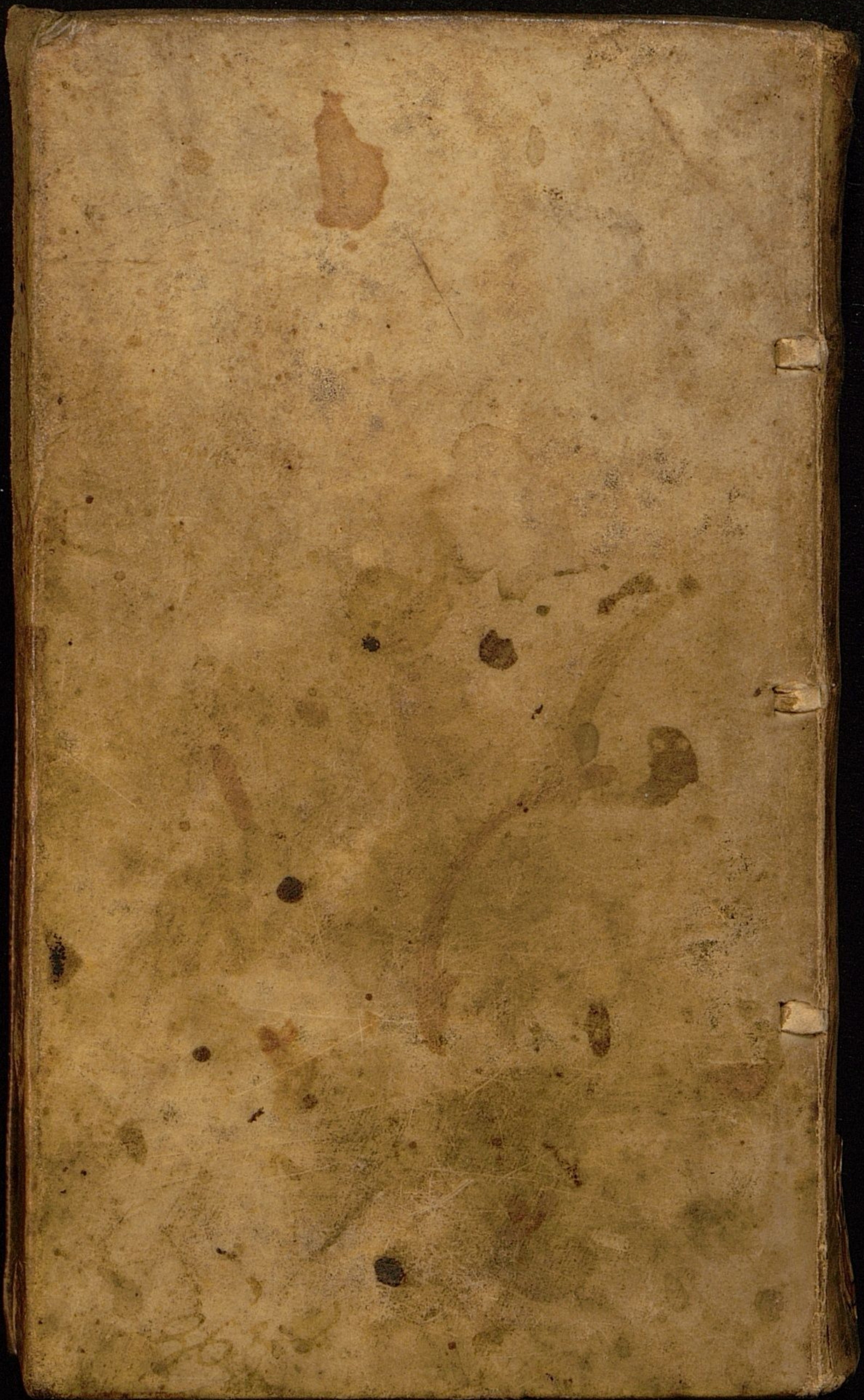
SB

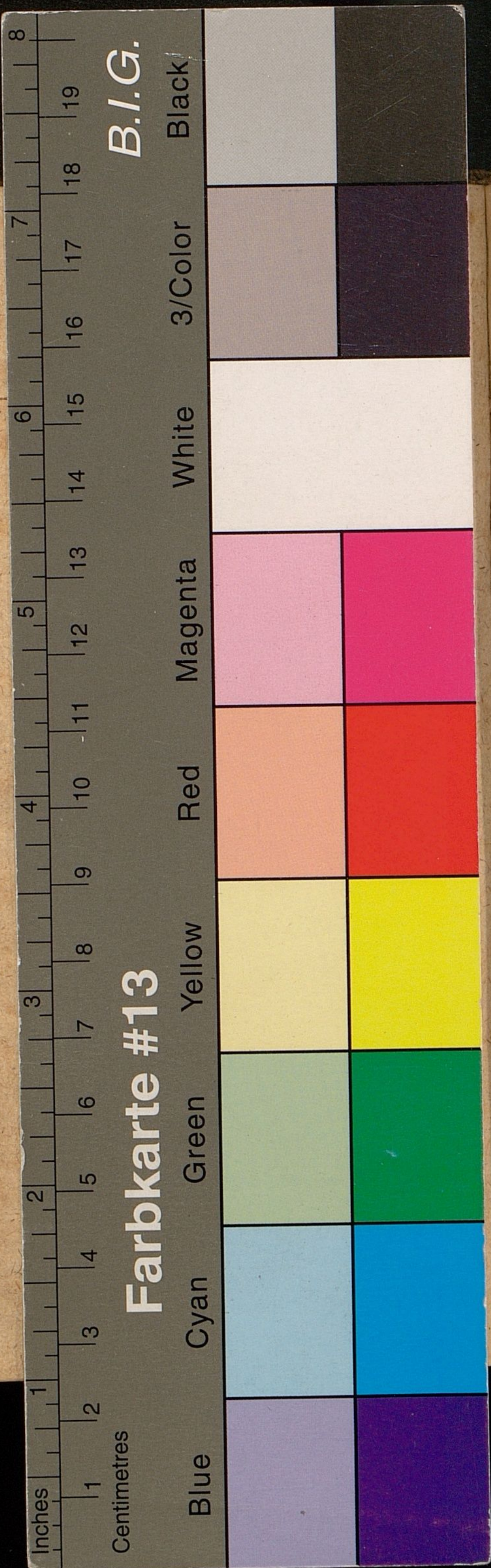

Handwritten blue ink scribbles

1017

CASP. HOFMANNI
DE
USU CEREBRI,
SECUNDUM ARI-
STOTELEM,
DIATRIBA.

AD DN.
D. GREGORIUM HORSTIUM
V. CL.

16

19.

LIPSIÆ,
Impensis ELIÆ REHEFELDI
& JOHANNIS GROSII.

